

Godišnji konsolidovani izveštaj
ENERGOPROJEKT- ENERGODATA a.d.
za 2011. godinu

U skladu sa članom 50. i 51. Zakona o tržištu kapitala („Službeni glasnik RS“ broj 31/2011) i članom 3. Pravilnika o sadržini, formi i načinu objavljivanja godišnjih, polugodišnjih i kvartalnih izveštaja javnih društava („Službeni glasnik RS“ broj 14/2012) „ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.“ a.d. iz Beograda, MB: 07023081 objavljuje:

GODIŠNJI KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ ZA 2011.GODINU

S A D R Ž A J

I. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT- ENERGODATA A.D. ZA 2011. GODINU:

1.1. Konsolidovani bilans stanja

1.2. Konsolidovani bilans uspeha

1.3. Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine

1.4. Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu

1.5. Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje

1.6. Konsolidovani statistički aneks

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

na dan 31.12.2011. godine

U hiljadama dinara

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
	IMOVIINA (002+003+004+005+009)	001		464,280	496,534
00	I. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004		37,366	40,787
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005		426,657	453,897
020,022,023, 026,027(deo), 028(deo) 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006		330,983	361,263
024,027(deo) 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007		95,674	92,634
021,025,027 (deo) i 028(deo)	3. Biološka sredstva	008			
	V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009		257	1,850
030 do 032, 039(deo)	1. Učešća u kapitalu	010			1,593
033 do 038, 039(deo) minus 037	2. Ostali dugoročni finansijski plasmani	011		257	257
	B. OBRтна IMOVIINA (013+014+015)	012		251,091	282,647
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013		146,716	149,039
	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016-017+018+019+020)	015		104,375	133,608
20, 21 i 22, osim 223	1. Potraživanja	016		28,847	39,995
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	017		1,141	
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018		2,708	102
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019		1,392	4,654
	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgamičenja	020		70,287	88,857
27 i 28 osim 288	V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	021			
288	G. POSLOVNA IMOVIINA (001+012+021)	022		715,371	779,181
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	Đ. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		715,371	779,181
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025			

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	PASIVA				
	(102+103+104+105+106-107-108-109-110)	101		147,141	133,755
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		157,637	157,637
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104		11,253	11,253
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105		82,963	82,005
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HV	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HV	107		950	
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK	108		21,186	7,808
35	VIII. GUBITAK	109		124,948	124,948
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		550,391	628,396
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	112		5,000	5,606
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (114+115)	113		296,017	363,555
414, 415	1. Dugoročni krediti	114		292,889	358,961
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugoročne obaveze	115		3,128	4,594
	III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		249,374	259,235
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117		130,907	139,522
	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
427					
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119		99,829	103,992
45 i 46	4. Ostale kratkoročne obaveze	120		12,827	10,517
	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgr.	121		4,931	5,204
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122		880	
481	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	123		17,839	17,030
498	G. UKUPNA PASIVA (101+111+123)	124		715,371	779,181
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

U Beogradu,
dana 20.03.2012. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja

Kocubna VJ05

Zastupnik

[Signature]

Naziv: **ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.**
 Sedište (mesto, ulica **BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12**
 i broj):

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA
 u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

U dinarima

Grupa računna, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		318,365	351,548
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202		312,748	350,219
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		5,617	1,329
	II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207		288,047	351,198
50	1. Nabavna vrednost prodane robe	208		48,296	37,293
51	2. Troškovi materijala	209		24,434	31,522
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210		101,673	122,859
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211		35,329	35,614
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		78,315	123,910
	III. POSLOVNI DOBITAK (201 - 207)	213		30,318	350
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207 - 201)	214		-	-
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215		9,764	8,398
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216		36,373	61,168
67, 68	VII. OSTALI PRIHODI	217		15,173	5,609
57, 58	VIII. OSTALI RASHODI	218		3,769	61,726
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+215-216+217-218)	219		15,113	-
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213-215+216-217+218)	220		-	108,537
69-59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59-69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222			
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223		15,113	-
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224		-	108,537
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashodi perioda	225		894	19
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		809	16,219
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCU	228			
	Đ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	229		13,410	-
	E. NETO GUBITAK (224-223+225+226-227+228)	230		-	124,775
	Ž. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGAČIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232			
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			
	UKUPAN PRIHOD			343,302	365,555
	UKUPAN RASHOD			328,189	474,092
				15,113	(108,537)

U Beogradu,
 dana 20.03.2012. godine

Lice odgovorno za
 sastavljanje finansijskog
 izveštaja

Konstanta Vidjig

Zakonski zastupnik

[Signature]

Naziv:

ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.
BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12

Sedište (mesto, ulica i broj):

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

U hiljadama dinara

Pozicija	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	327,008	453,974
1. Prodaja i primljeni avansi	302	322,055	450,657
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	83	
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	4,870	3,317
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	409,502	390,621
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	215,273	122,487
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	100,935	128,834
3. Plaćene kamate	308	13,654	15,608
4. Porez na dobitak	309	2,260	3,593
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	77,380	120,099
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	-	63,353
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II-I)	312	82,494	-
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	174,343	10,879
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314	6,130	
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	315	166,309	10,784
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317		95
5. Primljene dividende	318	1,904	
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	421	3,468
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		1,329
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	321		2,136
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	421	
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	323	173,922	7,414
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II-I)	324	-	-
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325	-	6,075
1. Uvećanje osnovnog kapitala	326		1,495
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	327		4,580
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	81,496	38,754
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331	80,043	35,493
3. Finansijski lizing	332	1,453	3,261
4. Isplaćene dividende	333		
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	334	-	-
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II-I)	335	81,496	32,679
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	501,351	470,928
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	491,419	432,840
E. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338	9,932	38,088
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	-	-
Ž. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	340	4,654	1,530
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	341	7,775	8,320
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	342	20,969	43,284
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	1,392	4,654

U Beogradu,

dana 20.03.2012.godine

Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja

Kovacki

Zakonski zastupnik

Naziv: ENERGOPROJEKT ENERGO DATA A.D.
Sedište (mesto, ulica i broj): BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12

KONSOLIDOVANI STATISTICKI ANEKS
za period od 01.01. do 31.12.2011. godine

I OPŠTI PODACI O PRAVNOM LICU, ODNOSNO PREDUZETNIKU

OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za veličinu (oznaka od 1 do 3)	602	2	2
3. Oznaka za vlasništvo (oznaka od 1 do 5)	603	4	4
4. Broj stranih (pravnih ili fizičkih) lica koja imaju učešće u kapitalu	604		
5. Prosečan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	77	84

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BILOŠKIH SREDSTAVA

Iznosi u 000 dinara

Grupa račun, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol.4-5)
1	2	3	4	5	6
o1	I. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na početku godine	606	47,926	7,139	40,787
	1.2. Povećanja (nabavke) u toku godine	607			
	1.3. Smanjenje (otuđenje, rashodovanje i obezvređenje) u toku godine	608	3,421		3,421
	1.4. Revalorizacija u toku godine	609			
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	44,505	7,139	37,366
o2	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva				
	2.1. Stanje na početku godine	611	567,476	113,579	453,897
	2.2. Povećanja (nabavke) u toku godine	612	974		974
	2.3. Smanjenje (otuđenje, rashodovanje i obezvređenje) u toku godine	613	28,214		28,214
	2.4. Revalorizacija u toku godine	614			
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	540,236	113,579	426,657

III STRUKTURA ZALIHA

Iznosi u 000 dinara

Grupa račun, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616	7,451	5,423
11	2. Nedovršena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619	137,344	141,463
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	1,921	2,153
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013)	622	146,716	149,039

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

Iznosi u 000 dinara

Grupa račun, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	156,294	156,294
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli društva sa ograničenom odgovornošću	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi članova ortačkog i komanditnog društva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Državni kapital	629		
304	5. Društveni kapital	630		
305	6. Zadružni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	1,343	1,343
30	SVEGA: (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	157,637	157,637

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

Broj akcija kao deo broj
Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	O P I S	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obične akcije			
	1.1. Broj običnih akcija	634	390,735	390,735
deo 360	1.2. Nominalna vrednost običnih akcija - ukupno	635	156,294	156,294
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA - nominalna vrednost akcija (635+637= 623)	638	156,294	156,294

VI POTRAŽIVANJA I OBAVEZE

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	O P I S	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potraživanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 ≤ 016)	639	23,825	35,747
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 ≤ 119)	640	99,636	103,992
deo 228	3. Potraživanja u toku godine od društava za osiguranje za naknadu štete (dugovni promet bez početnog stanja)	641		
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godišnji iznos po poreskim prijavama)	642	28,395	25,361
43	5. Obaveze iz poslovanja (potražni promet bez početnog stanja)	643	443,590	398,673
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potražni promet bez početnog stanja)	644	57,987	68,724
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potražni promet bez početnog stanja)	645	8,489	10,642
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potražni promet bez početnog stanja)	646	15,100	16,739
461,462 i 723	9. Obaveze za dividende, učešće u dobitku i lična primanja poslodavca (potražni promet bez početnog stanja)	647		
465	10. Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovorima (potražni promet bez početnog stanja)	648		
47	11. Obaveze za PDV (godišnji iznos po poreskim prijavama)	649	101,069	114,078
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	778,091	773,956

VII DRUGI TROŠKOVI I RASHODI

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	O P I S	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	12,276	10,323
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	75,379	82,293
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	13,122	14,224
522,523,524 i 525	4. Troškovi naknada fizičkim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	2,957	2,952
526	5. Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	2,710	3,154
529	6. Ostali lični rashodi i naknade	656	7,505	20,236
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	49,452	89,124
533,deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnine	658	1,277	312
deo 533,deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnine zemljišta	659		
536,537	10. Troškovi istraživanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	35,328	35,299
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	843	1,094
553	13. Troškovi platnog prometa	663	9,571	9,584
554	14. Troškovi članarina	664	488	478
555	15. Troškovi poreza	665	4,137	2,633
556	16. Troškovi doprinosa	666		392
562	17. Rashodi kamata	667		
deo 560,deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	15,385	17,200
deo 560,deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima i banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	9	17,544
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	230,439	306,842

VIII DRUGI PRIHODI

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihod od prodaje robe	672	48,697	60,566
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreških dažbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu ustovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljište	675		
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677		94
deo 660, deo 661, i deo 662	7. Prihodi od kamata po računima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	83	
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi po osnovu dividendi i učešća u dobitku	679	1,906	3
	9. Kontrolni zbir (od 672 do 679)	680	50,686	60,663

IX OSTALI PODACI

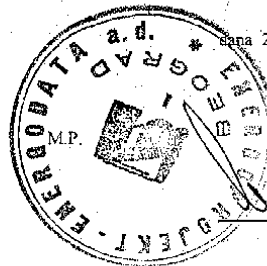
Iznosi u 000 dinara

OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godišnjem obračunu akciza)	681		
2. Obračunate carine i druge uvozne dažbine (ukupan godišnji iznos prema obračunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga državna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Državna dodeljivanja za premije, regres i pokriće tekućih troškova poslovanja	684		
5. Ostala državna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizičkih lica	686		
7. Lična primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		0

U Beogradu,

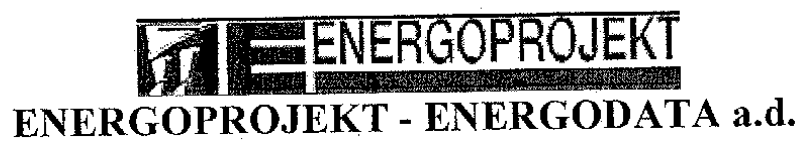
Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja

Kovratna Vizić

dana 20.03.2012. godine

Zakonski zastupnik

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2011. GODINU**

Beograd, 2012. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O GRUPI.....	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA.....	6
3. VLASNIČKA STRUKTURA	6
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA.....	6
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA	9
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	10
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	14
7.1. Procenjivanje.....	15
7.2. Efekti kurseva stranih valuta.....	16
7.3. Prihodi.....	16
7.4. Rashodi	17
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja.....	18
7.6. Porez na dobitak	18
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	20
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema	21
7.9. Finansijski lizing	22
7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	23
7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	23
7.12. Investicione nekretnine.....	24
7.13. Zalihe	25
7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji.....	27

7.15. Finansijski instrumenti	28
7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	30
7.17. Kratkoročna potraživanja.....	31
7.18. Finansijski plasmani	32
7.19. Obaveze.....	33
7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	33
7.21. Naknade zaposlenima	35
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI	37
8.1. Kreditni rizik	39
8.2. Tržišni rizik	40
8.3. Rizik likvidnosti	43
8.4. Upravljanje rizikom kapitala	44
9. BILANS USPEHA	45
9.1. Prihodi od prodaje	45
9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	46
9.3. Prihodi od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	46
9.4. Ostali poslovni prihodi	46
9.5. Nabavna vrednost prodane robe	47
9.6. Troškovi materijala.....	47
9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	47
9.8. Troškovi amortizacije	48
9.9. Troškovi rezervisanja	48
9.10. Troškovi proizvodnih usluga	49
9.11. Nematerijalni troškovi	50
9.12. Finansijski prihodi.....	51
9.13. Finansijski rashodi.....	52
9.14. Ostali prihodi.....	53
9.15. Ostali rashodi	54
9.16. Dobitak pre oporezivanja.....	55
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak.....	56
9.18. Neto dobitak po akciji.....	56
10. BILANS STANJA	57
10.1. Nematerijalna ulaganja	57
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema	58

10.3. Investicione nekretnine.....	59
10.4. Dugoročni finansijski plasmani	60
10.5. Zalihe i dati avansi.....	60
10.6. Kratkoročna potraživanja.....	61
10.7. Kratkoročni finansijski plasmani	62
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	62
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja.....	63
10.10. Promene na kapitalu	64
10.11. Osnovni kapital	65
10.12. Rezerve	65
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju.....	66
10.14. Neraspoređeni dobitak	66
10.15. Otkupljene sopstvene akcije	67
10.16. Dugoročna rezervisanja	67
10.17. Dugoročni krediti	67
10.18. Ostale dugoročne obaveze	69
10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga	69
10.20. Kratkoročne finansijske obaveze	69
10.21. Obaveze iz poslovanja	70
10.22. Ostale kratkoročne obaveze	71
10.23. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja.....	72
10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva.....	72
10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza.....	74
10.26. Vanbilansna aktiva i pasiva	77
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE.....	78
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA.....	78
13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA	79
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	80

1. OSNOVNI PODACI O GRUPI

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Opšti podaci o Grupi

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07023081
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	2620, proizvodnja računara i periferne opreme
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	101682144

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Grupe su sledeće:

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA je akcionarsko društvo. Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8044.

Preduzeće je osnovano 1968. godine i radilo u sastavu IRC-a Energoprojekta, a od 01.01.1979. posluje kao RO Energoprojekt-Energodata sa dva OOUR-a i Radnom zajednicom. Od 1990. godine posluje kao MDD Energoprojekt-Energodata, a od 2002. godine kao Energoprojekt-Energodata a.d..

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, pretežna delatnost Grupe je proizvodnja računara i periferne opreme. Preciznije, osnovna delatnost Grupe se odnosi na razvoj, projektovanje, proizvodnju i inženjering informacionih sistema.

Procenat vlasništva Grupe u zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
<i>ENERGODATA MONTENEGRO doo</i>	<i>100% vlasništva</i>

Grupa je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u srednji pravno lice.

U Grupi je prosečan broj zaposlenih radnika, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2011. godine 77 i
- 2010. godine: 84 radnika.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Grupe u 2011. godini sačinjavala su sledeća lica:

- Miloš Milinović - Direktor;
- Gradimir Cvetković - Izvršni direktor realizaciju projekata.

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Grupa je 96,43% u vlasništvu Energoprojekt-Holding a.d.. Ostali vlasnici su mali akcionari (fizička lica i zbirni račun).

4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu i reviziji («Službeni glasnik RS» broj 46/2006 i 111/09) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Pri sastavljanju i prezentaciji finansijskih izveštaja Grupe uvažena je odredba Zakona o računovodstvu i reviziji, po kojoj su pravna lica dužna da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda; sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja, vrše shodno:

- zakonskoj regulativi,
- profesionalnoj regulativi i
- internoj regulativi.

Pod zakonskom regulativom se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi finansijskih izveštaja Grupe, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/2009),
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004,18/2010),
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007),
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 05/2007, 119/2008, 02/2010);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 09/2009, 04/2010, 03/2011);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 04/2010, 03/2011),
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010),
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010),
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi finansijskih izveštaja Grupe, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u

predmetnom kontekstu primarna, finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani finansijski izveštaji Grupe, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Finansijski izveštaji se u Republici Srbije prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008 i 2/2010), koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izveštaja“;
- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Grupe.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Grupa nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Grupe, pri sastavljanju finansijskih izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama društva. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Grupe, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Grupe.

Finansijski izveštaji Grupe za 2011. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa; za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem načela stalnosti, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinosni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u

tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo suština iznad forme podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo pojedinačnog procenjivanja podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, Grupa prepravljajući početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.

Svi podaci koji se odnose u Napomenama za uporednu godinu se iskazuju na osnovu korigovanih podataka. U okviru Napomena iskazuju se visine korekcija na pozicijama bilansa stanja i bilansa uspeha. Forma prezentovanja korekcija bilansnih pozicija je prikazana u nastavku.

Efekti korekcije na bilans uspeha za 2011. godinu

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI	201	351,548		351,548
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202	350,219		350,219
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	1,329		1,329
	II. POSLOVNI RASHODI	207	351,198		351,198
50	1. Nabavna vrednost prodate robe	208	37,293		37,293
51	2. Troškovi materijala	209	31,522		31,522
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	122,859		122,859
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	35,614		35,614
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	123,910		123,910
	III. POSLOVNI DOBITAK	213	350		350
	IV. POSLOVNI GUBITAK	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	8,398		8,398
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	61,168		61,168
67,68	VII. OSTALI PRIHODI	217	5,609		5,609
57,58	VIII. OSTALI RASHODI	218	61,726		61,726
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA	219			
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA	220	108,537		108,537
69-59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59-69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222			
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	223			
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	224	108,537		108,537
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225	19		19
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		16,219	16,219
723	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
	D. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCU	228			
	D. NETO DOBITAK	229			
	E. NETO GUBITAK	230	108,556	16,219	124,775
	Ž. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGAČIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNLICA	232			

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

	I. ZARADA PO AKCIJI	233			
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			

Efekti korekcije na bilans stanja na dan 31. decembar 2011. godine

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA	001	630,936	(134,402)	496,534
00	I. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	40,787		40,787
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA	005	588,299	(134,402)	453,897
020,022,023, 026,027(deo) 028(deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	495,665	(134,402)	361,263
024,027(deo) i 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007	92,634		92,634
021,025,027 (deo) i 028(deo)	3. Biološka sredstva	008			
	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	009	1,850		1,850
030 do 032,039(deo)	1. Učešća u kapitalu	010	1,593		1,593
033 do 038,039(deo) minus 037	2. Ostali dugoročni finansijski plasmani	011	257		257
	B. OBRтна IMOVINA	012	148,245	134,402	282,647
10 do 13,15	I. ZALJHE	013	14,637	134,402	149,039
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA	015	133,608		133,608
20,21 i 22, osim 223	1. Potraživanja	016	39,995		39,995
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	017			
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018	102		102
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	4,654		4,654
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i AVR	020	88,857		88,857
288	V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA	022	779,181		779,181
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	Đ. UKUPNA AKTIVA	024			
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025			

**Efekti korekcije na bilans stanja na
dan 31. decembar 2011. godine - nastavak**

Grupa račun, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	PASIVA				
	A. KAPITAL	101	149,974	(16,219)	133,755
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	157,637		157,637
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	11,253		11,253
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	82,005		82,005
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
332	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK	108	7,808		7,808
35	VIII. GUBITAK	109	108,729	16,219	124,948
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE	111	628,396		628,396
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	112	5,606		5,606
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE	113	363,555		363,555
414,415	1. Dugoročni krediti	114	358,961		358,961
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugoročne obaveze	115	4,594		4,594
	III. KRATKOROČNE OBAVEZE	116	259,235		259,235
42 osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117	139,522		139,522
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	103,992		103,992
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze	120	10,517		10,517
47 i 48, osim 481	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	121	5,204		5,204
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122			
498	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	123	811	16,219	17,030
	G. UKUPNA PASIVA	124	779,181		779,181
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

Drustvo nije izvršilo obračun i ukalkulisavanje odloženih poreskih obaveza i odloženih poreskih rashoda na dan 31.12.2010 . prema MRS 12-porez na dobitak.

Korigovani odloženi poreski rashodi perioda u vrednosti 16,219 hiljada RSD, imaju efekat na gubitak (uvećanje za navedeni iznos) i uvećanje vrednosti odloženih poreskih obaveza u prethodnoj godini.

Grupa je izvršila korigovanje na stavkama zaliha i osnovnih sredstava u prethodnoj godini, za izvršen prenos bankomata sa osnovnih sredstava u pripremi na zalihe robe u vrednosti 134,402 hiljada RSD u tekućoj godini.

Grupa je izvršila razgraničavanje rashoda po osnovu negativnih kursnih razlika iz obaveza za kredit Alpha bank u iznosu 87,813 hiljada RSD.

Iznosi korigovanja za stavke finansijskih izveštaja na koju je promena uticala i efekti korigovanog prethodnog perioda su prikazani u gore navedenim tabelama.

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u finansijskim izveštajima Grupe dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u finansijskim izveštajima Grupe su kao uporedni podaci iskazani podaci iz finansijskih izveštaja za 2010. godinu.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum

bilansa stanja, korigovani su već priznati iznosi u finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih finansijskih efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o fer (pravičnoj) vrednosti aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknadviva (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

Valuta	31.12.2011.	31.12.2010.
	Iznos u dinarima	
1 EUR	104,6409	105,4982
1 USD	80,8662	79,2802

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenela značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i

robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupi povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa*. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupi, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike finansijskih prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala društva, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjnje će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupa imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenog poreskog kredita za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjnje će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospеле otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove

poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe iz razvoja (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupu.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao nekretnine, postrojenja i oprema priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Finansijski lizing

Lizing je sporazum po kojem davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga pravo korišćenja sredstva za dogovoreni vremenski period u zamenu za plaćanje ili niz plaćanja.

U slučaju finansijskog lizinga, shodno odredbama MRS 17 - Lizing, korisnik lizinga početno merenje vrši tako što priznaje kao sredstvo i obavezu u svom bilansu stanja, u iznosima koji su na početku trajanja lizinga jednaki fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga, ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. *Fer vrednost* je iznos po kojem se predmet lizinga može razmeniti između upoznatih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije.

Prilikom izračunavanja sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, *diskontna stopa* se generalno utvrđuje na osnovu kamatne stope sadržane u lizingu. Ako se kamatna stopa ne može utvrditi, kao diskontna stopa koristi se inkrementalna kamatna stopa na zaduživanje, to jest očekivana kamatna stopa koju bi Grupa platila u slučaju pozajmljivanja sredstava na sličan rok i sa sličnim garancijama za kupovinu sredstava koje je predmet lizinga.

Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Po pitanju naknadnog merenja, minimalna plaćanja lizinga treba podeliti između finansijskih troškova i smanjenja neizmirene obaveze. Finansijski trošak se alocira na periode tokom trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveze.

7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši primenom metoda pravolinijskog otpisa (proporcionalna metoda), a obračun amortizacije počinje kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, naknadno merenje investicione nekretnine se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.13. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe obuhvataju: osnovni i pomoćni materijal (uključujući i rezervne delove, alat i inventar) koji će biti iskorišćeni u procesu proizvodnje,

nedovršene proizvode čija je proizvodnja u toku, gotove proizvode koje je proizvela Grupa i robu.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) odmeravaju po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Grupa može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Grupa može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

Troškovi konverzije i drugi troškovi nastali u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje, su značajni prilikom vrednovanja zaliha nedovršene proizvodnje i zaliha gotovih proizvoda. U ove troškove spadaju: troškovi direktnog rada, troškovi direktnog materijala i indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

Suštinski, vrednovanje zaliha gotovih proizvoda i zaliha nedovršene proizvodnje nastaje kao rezultat računovodstva troškova i učinaka (proizvodno računovodstvo). Preciznije, zalihe nedovršene proizvodnje i zalihe gotovih proizvoda, koja nastaju kao rezultat proizvodnog procesa, vode se po standardnoj ceni koštanja. Razlika između vrednosti zaliha po stvarnoj ceni koštanja utvrđena nakon pogonskog obračuna i vrednosti zaliha po standardnoj ceni koštanja predstavlja odstupanje od cene gotovih proizvoda.

Neto ostvariva vrednost je procenjena cena prodaje u okviru redovnog poslovanja umanjena za troškove dovršenja i procenjene troškove neophodne za realizaciju prodaje. Prilikom procene neto ostvarive vrednosti polazi se od najpouzdanijih dokaza raspoloživih u vreme procene o iznosima po kojima se zalihe mogu realizovati.

Iznos bilo kog otpisa zaliha na neto ostvarivu vrednost i svi gubici zaliha se priznaju kao rashod u periodu u kom je nastao otpis ili gubitak.

7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji

Grupa priznaje i iskazuje stalno sredstvo (ili raspoloživu grupu) kao sredstvo namenjeno prodaji, ako se njegova knjigovodstvena vrednost može prvenstveno povratiti prodajnom transakcijom, a ne daljim korišćenjem. Da bi se ovaj zahtev smatrao ispunjenim:

- sredstvo mora da bude dostupno za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju, isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili grupe za otuđenje); i
- prodaja sredstva mora biti vrlo verovatna.

Stalno sredstvo koje je priznato kao sredstvo namenjeno prodaji meri se (iskazuje) po nižem iznosu od:

- knjigovodstvene vrednosti i
- fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

Knjigovodstvena vrednost je sadašnja (neotpisana) vrednost iskazana u poslovnim knjigama Grupe.

Fer (poštena) vrednost je iznos za koji sredstvo može da bude razmenjeno između obaveštenih i voljnih strana u nezavisnoj transakciji, to jest tržišna vrednost na dan prodaje.

Troškovi prodaje su troškovi koji se mogu direktno pripisati prodaji sredstva.

Otpisana sredstva, kao i sredstva čija je neotpisana (knjigovodstvena) vrednost beznačajna, neće biti priznato kao sredstvo namenjeno prodaji.

7.15. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj javnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene finansijskih sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskih instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste finansijskih instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „hedžinga“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanim strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskih instrumenata.

Pri početnom odmeravanju finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskih instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobici (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti finansijskih instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici finansijskih sredstava Grupe predstavljaju gotovina i gotovinski ekvivalenti, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.17. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom procene umanjenja vrednosti potraživanja, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivni dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Grupe uz saglasnost Upravnog odbora društva.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspela sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Grupe uz saglasnost Upravnog odbora društva.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz finansijske izveštaje.

7.18. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se i deo datih dugoročnih kredita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.19. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom vrednovanja obaveza, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava načelo opreznosti, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, shodno MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni

za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe a biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.21. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe MRS 19 - Primanja zaposlenih. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja. Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća

isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuje zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i

računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje finansijskih rizika, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, društva koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „hedžinga“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, društva koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskih instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskih instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu ka *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa u znatnoj

meri izložena različitim vrstama rizika. Dodatno, a na osnovu komparativne analize podataka iz 2011. i 2010. godine, može se uočiti tendencija povećanja rizika (ako izneta konstatacija ne odražava realno stanje, promeniti izneti komentar shodno rezultatima za 2011. godinu).

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskih rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta finansijskih rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupi, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Kupci u zemlji</i>		
TELEKOM SRBIJA A.D.	3,610	3,224
ASOFT4SOLUTIONS D.O.O.	3,038	/
DUNAV OSIGURANJE A.D.	2,696	2,788
ARS BLUE D.O.O.	1,876	/
KOMERCIJALNA BANKA A.D. BEOGRAD	1,725	1,750
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	928	805
ENERGOPROJEKT-NISKOGRADNJA A.D.	832	651
ENERGOPROJEKT HIDROINZENJERING A.D.	763	1,124
NLB BANKA A.D. BEOGRAD	446	374
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	419	364
SIPAD KOMERC	378	198
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	318	1,664
ŽELEZNICE SRBIJE A.D. BEOGRAD	252	/
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	247	328
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	244	563
Ostali	2,882	15,302
Svega	20,654	29,135

<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O.	5,454	5,093
Ostali	57	146
Svega	5,511	5,239
UKUPNO	26,165	34,374

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Tekuća	8,266	15,255
0-30 dana od dospeća	5,428	8,357
30 - 60 dana od dospeća	4,828	2,702
60 - 90 dana od dospeća	1,278	1,118
preko 90 dana od dospeća	6,365	6,942
UKUPNO	26,165	34,374

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 8,266 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od najkasnije 45 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja preduzeca ENERGO MONTENEGRO D.O.O za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Kupci u zemlji</i>		
ASOFTSOLUTIONS	153	211
DIREKCIJA JAVNIH RADOVA CG	271	1,129
PRINTEC	426	332
PODGORICKA BANKA	143	144
Ostali	82	47
Svega	1,075	1,863
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
PRINTEC		132
GRAFOPROJEKT BG	2,040	2,057
Svega		2,189
UKUPNO	3,115	4,052

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su finansijski instrumenti u finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno evrom.

Pored obaveza prema ino-dobavljačima, Grupa je izložena riziku od promene kurseva stranih valuta po osnovu obaveza po dugoročnim i kratkoročnim kreditima koji su indeksirani u ino-valuti.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa značajno izložena valutnom riziku.

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursovima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu EUR, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena USD) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuaciju svih za Grupu relevantnih valuta. Pored navedenog, u analizi osetljivosti je prikazan uticaj promene kurseva stanih valuta na rezultat, nezavisno od toga da li bi promena kurseva imala trenutni ili odložen efekat (po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom i po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti; shodno Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe) na tekući rezultat Grupe.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

rizika izloženo preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	55,415	61,765
ASOFT4SOLUTIONS D.O.O.	7,950	5,795
COMTRADE IT SOLUTIONS AND SERVICES	4,266	3,891
JKP BEOGRADSKJE ELEKTRANE	3,854	2,317
DUNAV PAPIR D.O.O.	1,271	2,169
KONICA MINOLTA D.O.O.	1,266	/
ELEKTRODISTRIBUCIJA BGD D.O.O.	1,147	177
PUBLIK D.O.O.	1,135	1,307
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	1,072	1,221
ORACLE SRBIJA I CRNA GORA D.O.O.	715	1,469
Ostali	9,344	9,142
Svega	87,435	89,253
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
CA TECHNOLOGIES	4,823	5,089
ATM PARTS COMPANY	1,012	/
ALFATEC GROUP D.O.O.	842	191
CA PHILADELPHIA	680	667
ESPIER	386	/
Svega	7,743	5,947
UKUPNO	95,178	95,200
Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Tekuća	3,825	6,989
0-30 dana od dospeća	7,484	9,924
30 - 60 dana od dospeća	4,651	6,178
60 - 90 dana od dospeća	9,674	5,226
preko 90 dana od dospeća	69,544	66,883
UKUPNO	95,178	95,200

Pregled obaveza prema dobavljačima zavisnog pravnog lica ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O. dat je u narednoj tabeli:

Struktura obaveza prema dobavljačima	EUR	
	2011	2010
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
KONTOMEN DOO	134	18
PRODUKCIJA DOO	129	43
MONTEX ELECTRONIC		27
TD VISNI		33
Ostali	110	55
Svega	373	176
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA	5.454	5.093
ENERGOPROJEKT HIDROINZINJERING	726	
Ostali	5	4
Svega	6.185	5.097
UKUPNO	6,558	5,273

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe su:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa

koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;

- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

U navedenom kontekstu ističemo da:

- uvažavajući dinamičnu prirodu poslovanja Grupe, finansijska služba teži da održi fleksibilnost finansiranja, što, pored ostalog, podrazumeva držanje na raspolaganju postojećih kreditnih linija, kao i proširenje istih; a
- Rukovodstvo vrši kontinuirani nadzor nad rezervama likvidnosti Grupe, koja obuhvataju raspoložive neiskorišćene kreditne linije, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i likvidne potencijale shodno očekivanim novčanim tokovima.

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent rentabilnosti je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti. Ratio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe .

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem i inostranom tržištu, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	1,255	3,919
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	34,443	43,143
Prihodi od prodaje usluga povezanim pravnim licima	11,344	6,544
Prihodi od prodaje proizvoda povezanim pravnim licima	16,250	20,866
Svega	63,292	74,472
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda	37,660	59,353
Prihodi od prodaje usluga	192,915	192,894
Prihodi od prodaje robe	13,948	16,454
Svega	244,523	268,701

<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda	515	1,379
Prihodi od pružanja usluga	4,111	4,697
Prihodi od prodaje robe	307	970
Svega	4,933	7,046
UKUPNO	312,748	350,219

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Prihodi od prodaje smanjeni su za 11% u odnosu na prethodnu godinu. Tokom godine zadržani su svi korisnici usluga i proizvoda Energodate, s tim što je obim prodaje sa većinom kupaca bio manji nego prošle godine usled smanjenja poslovne aktivnosti kod istih, kao i smanjenja ulaganja u nabavku IT proizvoda i usluga.

Specifikacija najznačajnijih kupaca:

Naziv kupca	u 000 dinara	
	2011.	2010.
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	146,560	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	22,202	
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	17,377	
DDOR NOVI SAD	12,706	
ENERGOPROJEKT HIDROINŽENJERING A.D.	9,260	
GRAFOPROJEKT BG	2,040	
PRINTEC	426	
DIREKCIJA JAVNIH RADOVA CG	271	

9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe

Struktura prihoda od aktiviranja učinaka i robe	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Prihodi od aktiviranja robe za sopstvene potrebe	/	/
Prihodi od aktiviranja proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	/	/
UKUPNO		

U 2011. godini društvo nije ostvarilo prihode od aktiviranja učinaka.

9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka

Struktura prihoda od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Povećanje vrednosti zaliha učinaka	/	/
Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	/	/
UKUPNO		

U 2011. godini nije vršeno povećanje/smanjenje vrednosti zaliha učinaka, tako da Grupa nije ostvarila prihode po tom osnovu.

9.4. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Prihod od zakupnina	5,617	1,329
Ostali poslovni prihodi	/	/
UKUPNO	5,617	1,329

Prihod od zakupnina odnosi se na prihod od davanja u zakup poslovnog prostora na Novom Beogradu, Nišu i do maja meseca poslovnog prostora u Boru. Grupa je u 2011. godini uspeła da višestruko poveća prihode od zakupnina u odnosu na 2010. godinu zbog ponovnog aktiviranja rentiranja poslovnog prostora u Palmira Tojatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu.

Pored prihoda od zakupnina društvo nije ostvarilo druge ostale prihode.

9.5. Nabavna vrednost prodate robe

Troškovi nabavne vrednosti prodate robe za 2011. godinu iznose 48,296 hiljade dinara, dok za 2010. iznose 37,293 hiljade RSD . Veliki deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čini nabavka softvera i licenci za dalju prodaju. Preostali deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čini nabavka hardvera za dalju prodaju. Ovi troškovi su ostvareni u skladu sa nivoom ostvarene poslovne aktivnosti društva.

9.6. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi materijala za izradu	8,561	17,236
Troškovi ostalog materijala	3,596	3,971
Troškovi goriva i energije	12,277	10,315
UKUPNO	24,434	31,522

Troškovi materijala za izradu i ostalog materijala smanjeni su u odnosu na 2010. godinu manjim delom zbog smanjene poslovne aktivnosti, a u suštini zbog rasta pozicije nabavne vrednosti robe. Troškovi goriva su takođe

smanjeni, dok su troškovi energije povećani, jer je u 2011. godini došlo do ponovnog aktiviranja rentiranja poslovnog prostora, a sa tim i veće potrošnje električne energije.

9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	75,379	81,559
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	13,122	14,584
Svega	88,501	96,143
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	2,957	2,951
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	2,710	3,828
Ostali lični rashodi i naknade	7,505	19,937
UKUPNO	101,673	122,859

Troškovi zarada i naknada zarada smanjeni su u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu usled prilagođavanja broja zaposlenih zahtevima poslovanja, kao i usklađivanja zarada jednog dela zaposlenih sa njihovim realnim angažovanjem.

U okviru ostalih ličnih rashoda koji su drastično smanjeni u odnosu na 2010. godinu, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

- Naknada za prevoz na rad i sa rada (2,151 hiljada RSD),
- Dnevnice za službeni put u zemlji i inostranstvu i ostali putni troškovi (hiljada RSD),
- Pomoć zaposlenima i članovima njihovih porodica (755 hiljada RSD),
- Otpremnine za odlazak u penziju (526 hiljada RSD)

Pored navedenog, u okviru ostalih ličnih rashoda iskazani su troškovi stipendija, poklon paketića za novu godinu, smeštaja i ishrane na službenom putu i rekreacije radnika.

9.8. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	2,589	2,627
Amortizacija nekretnina	3,361	3,361
Amortizacija postrojenja i opreme	29,379	29,626
Amortizacija investicionih nekretnina	/	/
UKUPNO	35,329	35,614

9.9. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih		
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja		
UKUPNO		

Iako je primenjena procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 nisu ostvareni troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2011. godini.

9.10. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi usluga na izradi učinaka	3,624	4,504
Troškovi transportnih usluga	4,062	4,313
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	18,920	30,351
Troškovi zakupnina	548	312
Troškovi sajmova	718	703
Troškovi reklame i propagande	1,037	2,148
Troškovi ostalih usluga	17,855	46,652
UKUPNO	46,764	88,983

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu koji iznose 1.462 hiljade RSD, iskazani su i troškovi fiksnih i mobilnih telefona 2,674 hiljada RSD i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnose na tekuće održavanje i to: opreme (bankomata u 2011. godini 18,280 hiljada RSD; u 2010. godini 28,565 hiljada RSD), zgrade (u 2011. godini 1,986 hiljada RSD; u 2010. godini 369 hiljada RSD) i vozila (u 2011. godini 1,024 hiljada RSD; u 2010. godini 1,417 hiljada RSD).

Troškovi zakupnina koji se odnose na zakup opreme u zemlji su nastali na osnovu zakupa mašine za fotokopiranje, čije je uzimanje u zakup prestalo u maju mesecu 2011. godine. Troškovi zakupnina u zavisnom pravnom licu iznose 729 hiljada rsd.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove reklame (u 2011. godini 1,037 hiljada RSD; u 2010. godini 2,148 hiljada RSD).

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove za proizvodne usluge koje Grupa nije u situaciji samostalno da obavi za svoje korisnika, pa zbog toga angažuje druga preduzeća (u 2011. godini 12,861 hiljada RSD; u 2010. godini 15,366 hiljada u RSD)
- troškove licenci i korišćenja programa (u 2011. godini 3,896 hiljada RSD; u 2010. godini 28,632 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2011. godini 1,511 hiljade RSD; u 2010. godini 410 hiljada RSD).

Troškovi ostalih usluga se odnose na zaštitu na radu, registraciju vozila i dr.

9.11. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi neproizvodnih usluga	5,571	6,997
Troškovi reprezentacije	1,455	1,492
Troškovi premija osiguranja	843	772
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	9,579	9,507
Troškovi članarina	488	479
Troškovi poreza	4,137	2,631
Troškovi doprinosa		6
Ostali nematerijalni troškovi	9,478	13,043
UKUPNO	31,551	34,927

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove donacija i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine (u 2011. godini 716 hiljada RSD; u 2010. godini 645 hiljada RSD) i lica (u 2011. godini 127 hiljada RSD; u 2010. godini 127 hiljada RSD)

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove bankarskih usluga (izdavanje garancija) se odnosi u 2011. godini 7,341 hiljada RSD (u 2010. godini 7,133 hiljade RSD), troškove platnog prometa se odnosi u 2011. godini 2,239 hiljada RSD (u 2010. godini 2,374 hiljade RSD), a na troškove brokerskih usluga se odnosi u 2011. godini 240 hiljada RSD (u 2010. godini 180 hiljada RSD).

Troškovi članarina se odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda).

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Najznačajniji deo ovih troškova se odnosi na porez na imovinu (u 2011. godini 1,564 hiljada RSD; u 2010. godini 599 hiljade RSD).

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: troškove usluga Energoprojekt Holdinga, takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

9.12. Finansijski prihodi

Struktura finansijskih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od kamate po drugim osnovama	83	94
Svega	83	94

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	7,775	8,300
Svega	7,775	8,300
Prihodi od efekata valutne klauzule		
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	1,904	
Ostali finansijski prihodi	2	4
UKUPNO	9,764	8,398

Tokom godine došlo je do povećanja finansijskih prihoda, uglavnom usled ostvarenih pozitivnih razlika prilikom kursiranja, i to kursiranja potraživanja i kursiranja obaveza društva .

9.13. Finansijski rashodi

Struktura finansijskih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	15,386	13,849
Svega	15,386	13,849
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		3,352
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	20,890	43,284
Svega	20,890	46,636
Rashodi od efekata valutne klauzule		
Ostali finansijski rashodi	97	683
UKUPNO	36,373	61,168

Finansijski rashodi se najvećim delom odnose na troškove kamata (15,386 hiljada RSD), kao i negativne kursne razlike (20,890 hiljada RSD).

9.14. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	1,529	1,430
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	5,066	
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		474
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja	606	1,032
Ostali nepomenuti prihodi	3,289	2,673
Svega	10,490	5,609
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	4,683	
Dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana		
Ostale imovine		
Svega	4,683	
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	15,173	5,609
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		
UKUPNO	15,173	5,609

Dobici od prodaje nekretnina su ostvareni 2011. godini po osnovu prodaje poslovnog prostora u Boru, a u 2010. godini prodajom poslovnog prostora u Kragujevcu.

Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti se odnose na prodaju udela u EP Garant.

Prihod od usklađivanja vrednosti imovine se odnosi na procenu vrednosti investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 gde je na osnovu procene došlo do uvećanja vrednosti nekretnine za vrednost 15 parking mesta.

9.15. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme		87
Gubici od prodaje ucesca u kapitalu i hartija od vrednosti		
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	1,614	44,095
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	2,086	17,544
Svega	3,700	61,726
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		
Dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	69	
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih finansijskih plasmana		
Ostale imovine		
Svega	69	
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA	3,769	61,726

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

VREDNOSTI IMOVINE		
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		
UKUPNO	3,769	61,726

Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja se odnose na otpis zastarelih i teško naplativih potraživanja.

Najznačajniji deo ostalih nepomenutih rashoda se odnosi na otpis zastarelih zaliha repromaterijala i robe u iznosu od 768 hiljada rsd.

Ukupni iznos ostalih rashoda je višestruko manji od ostalih rashoda u 2010.godini jer je tada došlo do značajnog otpisa plasmana, datih avansa, potraživanja i zaliha robe i repromaterijala.

9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Poslovni prihodi	318,365	351,548
Poslovni rashodi	288,047	351,198
Poslovni rezultat	30,318	350
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Finansijski prihodi	9,764	8,398
Finansijski rashodi	36,373	61,168
Finansijski rezultat	(26,609)	(52,770)
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	15,173	5,609
Ostali rashodi	3,769	61,726
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	11,404	(56,117)
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod		
Rashod		
Neto efekat		
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	343,302	365,555
UKUPNI RASHODI	328,189	474,092
DOBITAK/GUBITAK RE OPOREZIVANJA PRE OPOREZIVANJA	15,113	(108,537)

Tokom 2011.godine ostvarena je bruto dobit od 15,113 hiljada RSD za razliku od 2010. godine kada je ostvaren značajan gubitak. Može se zapaziti da je zabeležen pad poslovnih prihoda, ali je s druge strane ostvarena značajana poslovna dobit.

9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	15,113	(108,537)
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobiti/gubici iskazani u bilansu uspeha	6,265	994
Kapitalni dobiti/gubici obračunati u skladu sa zakonom	7,218	994
Poreska osnovica	7,218	994
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)	722	99
Ukupna umanjnje obračunatog poreza	329	50
Obračunati porez po umanjenju	393	49
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	15,113	(108,537)
Poreski rashod perioda	894	19
Odloženi poreski rashod perioda	809	16,219
Neto dobitak/gubitak	13,410	(124,775)

Kapitalni dobitak je nastao po osnovu prodaje poslovnog prostora u Boru i prodaje udela u EP Garant.

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	u 000 dinara			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2011.)	685		54,623	55,308
Korekcije početnog stanja			(881)	(881)
Nove nabavke u toku godine				
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.				
Krajnje stanje (31.12.2011.)	685		53,742	54,427
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.1.2011.)			14,521	14,521
Korekcije početnog stanja			(102)	(102)
Amortizacija za 2011. godinu			2,642	2,642
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.				
Krajnje stanje (31.12.2011.)			17,061	17,061
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2011.	685		40,102	40,787
Stanje 31.12.2011.	685		36,681	37,366

Tokom godine nije bilo značajnijih nabavki nematerijalnih ulaganja. Izvršen je prenos sa nematerijalnih ulaganja na trošak licenci po početnom stanju.

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara					
	Zemljiste	Gradj. objekti	Postrojenja i oprema	U pripremi	Umetn.	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (1.1.2011.)		259,880	306,049	139,530	3,233	708,692
Korekcije poč. stanja						
Nove nabavke u toku godine			2,482			2,482
Prens sa jednog oblika na drugi			2,768	(137,172)		(134,404)
Revalorizacija - efekti procene						
Otuđivanje, Rashod. dr.			(885)			(885)
Krajnje stanje (31.12.2011.)		259,880	310,414	2,358	3,233	575,885
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (01.1.2011.)		95,297	117,730			213,027
Korekcije početnog stanja						
Amortizacija za 2011. godinu		3,360	29,378			32,738
Prenosa jednog oblika na dr.						
Revalorizacija - efekti procene			22			22
Otuđivanje, Rashod. i dr.			(885)			(885)
Krajnje stanje (31.12.2011.)		98,657	146,245			244,902
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						
Početno stanje 1.1.2011.		164,583	188,319	5,128	3,233	361,263
Krajnje stanje 31.12.2011.		161,223	164,169	2,358	3,233	330,983

Tokom godine je izvršena nabavka novih osnovnih sredstava u vrednosti 2,482 hiljade RSD (oprema za grafičku industriju, putničko vozilo i elektronski računari). Izvršen je prenos sa jednog oblika na drugi (bankomata sa osnovnih sredstava u pripremi na zalihe robe) u vrednosti 134,402 hiljade RSD.

10.3. Investicione nekretnine

Promena stanja investicionih nekretnina	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Revalorizovana vrednost</i>		
Početno stanje (01. januara)	92,634	4,944
Korekcije početnog stanja	236	316
Nove nabavke		
Prenos sa jednog oblika na drugi		87,374
Revalorizacija - efekti procene	4,683	
Otuđivanje i rashodovanje	(1,879)	
Krajnje stanje (31. decembra)	95,674	92,634

Izvršena je prodaja poslovnog prostora u Boru, procena poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Efekti procene za poslovni prostor u Starom Merkatoru je priznat prihod u vrednosti 4,683 hiljade rsd.

Fer vrednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2011. godine je iznosila je za poslovn prostor u Nišu 3,616 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 232 hiljade RSD i poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu 92.057 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 4.414 hiljada RSD. Procena je izvršena od strane nezavisnog procenitelja koji ima priznate i relevantne stručne kvalifikacije i nedavno iskustvo sa lokacijama i kategorijom investicione nekretnine koju je procenjivao. Procena vrednosti je vršena na osnovu brojnih faktora, kao što su: postojeći uslovi rentiranja, procena tržišnih uslova i procena stopa kapitalizacije korišćenjem uporednih tržišnih podataka, tamo gde je to moguće. Usled trenutnog stanja na tržištu nekretnina, i smanjenog broja kupoprodajnih transakcija u odnosu na ranije godine, prouzrokovanih ekonomskom krizom, procenitelji su u povećanoj meri koristili svoje poznavanje tržišta i profesionalno rasuđivanje, te se nisu oslanjali samo na rezultate uporedivih transakcija koje su se desile u prošlosti.

10.4. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
ENERGODATA MONTENEGRO	1	
Svega	1	
<i>Učešće u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica</i>		
ENERGOPROJEKT GARANT		1,524
Svega		1,524
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
MORAVA OSIGURANJE		69
Svega		69
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Dati dugoročni zajmovi zavisnim društvima		
Dugoročni stambeni krediti zaposlenima	256	257
Svega	256	257
UKUPNO	257	1,850

Uplaćeno je i knjigovodstveno evidentirano učešće u kapitalu EP Montenegro 1 hiljada RSD.

Ostvareno je smanjenje učešća u kapitalu, zbog prodaje učešća u EP Garantu, a efekat prodaje je priznat prihod 5,065 hiljada RSD. Izvršen je otpis od Morava osiguranja, nad kojom je pokrenut postupak likvidacije.

10.5. Zalihe i dati avansi**Korigovano po uporednim napomenama 2010.**

Struktura zaliha i Datih avansa	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Materijal	6,725	4,441
Rezervni delovi, alat i inventar	727	982/
Nedovršeni proizvodi	/	/
Gotovi proizvodi	/	/
Roba	137,343	141,463
Dati avansi	1,921	2,153
Minus: ispravka vrednosti	/	/
UKUPNO	146,716	149,039

Izvršen je otpis dela zaliha robe i repromaterijala usled zastarelosti kao što je ranije pomenuto u iznosu od 768 hiljada RSD.

10.6. Kratkoročna potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica	5,454	7,463
Kupci – ostala povezana pravna lica	3,881	5,537
Kupci u zemlji	14,434	21,228
Kupci u inostranstvu	56	1,519
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
Svega	23,825	35,747
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	1,177	
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	1,177	
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende		
Potraživanja od zaposlenih	1,260	1,330
Potraživanja od državnih organa i organizacija		
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	1,141	1,141
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa		
Minus: Ispravka vrednosti		
Ostala potraživanja	2,585	1,777
Svega	4,986	4,248
UKUPNO	29,988	39,995

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.7. **Kratkoročni finansijski plasmani**

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Kratkoročni krediti i plasmani – matična, zavisna i ostala povezana pravna lica</i>		
Zavisnim pravnim licima		
Ostala povezana pravna lica		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita		
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega		
<i>Kratkoročni krediti u zemlji</i>		
Deo dugoročnih stambenih kredita koji dospevaju do 1 godine		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita		
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega		
<i>Ostali kratkoročni krediti i plasmani</i>		
Kratkoročni krediti u inostranstvu		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita u inostranstvu		
Namensko oročenje sredstava kod domaćih poslovnih banaka		
Ostalo	2,708	102
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	2,708	102
UKUPNO	2,708	102

Nastanak ovih plasmana je rezultat deponovanja sredstava u iznosu od 5% kod nadležnog Ministarstva na ime prodaje fiskalnih kasa i potraživanja od zaposlenih po osnovu datih pozajmnica u ENERGOPROJEKT ENERGO DATA MONTENEGRO D.O.O.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Tekući računi (dinarski)	970	4,101
Tekući računi (devizni)	222	551
Dinarska blagajna		
Devizna blagajna	198	
Kratkoročno oročeni depoziti i akreditivi		
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena		
Ostala novčana sredstva	2	2
UKUPNO	1,392	4,654

U okviru tekućih dinarskih i deviznih računa Grupe iskazana su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Komercijalna banka, Alpha banka, Agrobanka, Poštanska štedionica, OTP Banka, Credit Agricole banka i NLB banka, Eurobank efg štedionica, Credenya banka) i
- na deviznim računima (Komercijalna banka),
- na deviznoj blagajni u ENNERGODATI MONTENEGRO D.O.O.

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Porez na dodatu vrednost	309	438
Unapred plaćeni troškovi		
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	252	
Potraživanja za nefakturisani prihod	81	606
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza		
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	69,645	87,813
UKUPNO	70,287	88,857

Razgraničeni PDV obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Tokom godine došlo je do umanjenja AVR za iznos razgraničenih negativnih kursnih razlika za kredit Alpha bank, srazmerno plaćenim ratama

10.10. PROMENE NA KAPITALU

Stanje na dan 31.12.20... God	156,294	1,343		11,253	82,005		7,808	108,729	149,974
Ispravka greške i promena računovodstvene politike								16,219	16,219
Korigovano početno stanje	156,294	1,343		11,253	82,005		7,808	124,948	133,755
Povećanje osnovnog kapitala					958	950			8
Promene u fer vrednosti HoV raspoloživih za prodaju									
Neto dobitak tekućeg perioda							13,410		13,410
Raspodela dobiti									
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija									
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20.. godinu							(32)		(32)
Stanje 31.12.2011. godine	156,294	1343	-	11,253	82,963	950	21,186	124,948	147,141

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	156,294	156,294
Ostali osnovni kapital	1,343	1,343
UKUPNO	157,637	157,637

Akcijski kapital čini 390,735 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od 400 dinara, odnosno pojedinačne knjigovodstvene vrednosti od takođe 400 dinara.

Pri tome se 96,43492% akcija nalazi u vlasništvu Energoprojekt holdinga, 3.55049% u vlasništvu malih akcionara, 0,01459% u vlasništvu PIO fonda.

Akcijski kapital - obične akcije obuhvataju osnivačke i u toku poslovanja emitovane akcije sa pravom upravljanja, pravom na učešće u dobiti akcionarskog društva i na deo stečajne mase u skladu sa aktom o osnivanju, odnosno odlukom o emisiji akcija.

Izvršeno je usaglašavanje sa Centralnim registrom hartija od vrednosti.

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	11,253	11,253
Statutarne i druge rezerve		
UKUPNO	11,253	11,253

Emisiona premija predstavlja pozitivnu razliku između postignute prodajne vrednosti akcija i njihove nominalne vrednosti.

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Grupe utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Grupe na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Revalorizacione rezerve	82,963	82,005
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	950	
UKUPNO	82,013	82,005

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Stanje na dan 01.01.	7,808	6,537
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12	(1,703)	
Korekcija dobitka po osn. primene MRS 19		
Raspodela dobitka (dividende)		
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vr. po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Ostalo	(32)	
Dobit tekuće godine	15,113	1,271
Stanje na dan 31. decembra	21,186	7,808
Gubitak	124,948	124,948
Stanje na dan 31. decembra	(103,762)	(117,140)

10.15. Otkupljene sopstvene akcije

Nije bilo otkupa sopstvenih akcija.

10.16. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	5,000	5,606
Ostala dugoročna rezervisanja		
UKUPNO	5,000	5,606

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna eksternog konsultanta.

10.17. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su uzeti za nabavku osnovnih sredstava i finansiranje trajnih obrtnih sredstava. Detaljnije informacije o dugoročnim kreditima su prezentovane u narednoj tabeli.

Banka	Val	Datum odobrenja	Datum dospeća	God. kam. stopa	Način otplate	Preostali dug u valuti EUR	Obezbeđenje
Alpha bank	eur	08.10.2008.	08.10.2015.	3 mesečni euribor+ 2.5% provizija	u 79 uzastopnih jednakih m. rata,	2,367,088.75	devizna plativa garancija, 10 menica, 10 Ugovornih ovlasćenja, jemstvo EP Holding ad, Ugovor o zalozi na 202 ATM bankomata
Komercijalna banka KP. 00-410-0108696.9	eur	30.04.2010	30.01.2013	9,95% Nom. i 10.85% ef.ek.	Po isteku grace perioda (15m),u 18 jednakih mesecnih rata	11,907.57	Ovasćenje za zaduženje, 34 menice, upis hipoteke u korist banke na poslovnom prostoru Palmira Toljatija 5, 834 m2, upis zaloge na buducim

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

							novcanim potrazivanjima za održavanje ATM uređaja Ug. br 09/2758
Komercijalna banka KP. 00-410-02038984	eur	15.07.2011.	15.07.2014.	9.25% nom. i 10.21% efekt.	Po isteku grace perioda (18m), u 18 jednakih mesecnih rata	280,000	Ovascenje za zaduzenje, 37 menica, upis hipoteke u korist banke na poslovnom prostoru Palmira Toljatića 5, 834 m ²
Komercijalna banka KP. 00-410-0204097.0	eur	10.11.2011.	10.08.2013.	8.5% nom. i 9.36% efekt.	Po isteku grace perioda (15m), u 6 jednakih mesecnih rata	140,000	Menice i hipoteka na poslovnom prostoru Palmira Toljatića br.5
UKUPNO						2,798,996.32	

U narednoj tabeli su prikazane obaveze po dugoročnim kreditima iskazane u dinarima, na dan 31.12.2011. godine, razdvojene na:

- obaveze do godinu dana (koje se iskazuju u okviru kratkoročnih obaveza) i
- na obaveze preko godinu dana (koje se iskazuju u okviru dugoročnih kredita).

Banka	u 000 dinara			
	2011.		2010.	
	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza
Alpha bank Ug /102 26.09.2008/	247,694	87,295	337,861	88,138
Komercijalna banka KP. 00-410-0108696.9	1,246	15,296	21,100	
Komercijalna banka KP. 00-410-02038984	29,299			
Komercijalna banka KP. 00-410-0204097.0	14,650			
UKUPNO	292,889	102,591	358,961	88,138

10.18. Ostale dugoročne obaveze

Struktura dugoročnih obaveza	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital		
Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima		
Obaveze prema ostalim pravnim licima		
Obaveze po osnovu dugoročnog finansijskog lizinga	3,128	4,594
Ostale dugoročne obaveze		
UKUPNO	3,128	4,594

10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga

	u 000 dinara			
	2011.		2010.	
	Sadašnja vrednost	Buduća vrednost	Sadašnja vrednost	Buduća vrednost
Do 1 godine	126	98	720	606
Od 1 – 5 godina	3,002	2,723	3,874	3,485
Preko 5 godina				
UKUPNO	3,128	2,821	4,594	4,091

Razlika između buduće vrednosti minimalnih plaćanja lizinga i njihove sadašnje vrednosti predstavlja kamata sadržana u ratama zakupa.

10.20. Kratkoročne finansijske obaveze

Struktura kratkoročnih finansijskih obaveza	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica	27,955	28,184
Kratkoročni krediti od ostalih povezanih pravnih lica		
Kratkoročni krediti u zemlji		23,200

Kratkoročni krediti u inostranstvu		
Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine (Napomena 10.17)	102,591	88,138
Deo ostalih dugoročnih obaveza koje dospevaju do jedne godine	361	
Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti		
Ostale kratkoročne finansijske obaveze – po viza računima		
Ostale kratkoročne finansijske obaveze		
UKUPNO	130,907	139,522

Pod kratkoročnim kreditima od matičnih i zavisnih pravnih lica podrazumeva se zajam od EP Holding u ukupnom iznosu od 267 hiljada EUR.

Kratkoročni krediti u zemlji su jednim delom otplaćeni ili zamenjeni dugoročnim kreditima.

Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine je objašnjen u Napomeni broj 10.17.

10.21. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	3,353	5,881
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica		
Dobavljači – ostala povezana pravna lica		
Dobavljači u zemlji	87,809	92,160
Dobavljači u inostranstvu	8,474	5,951
Ostale obaveze iz poslovanja	160	/
Obaveze iz specifičnih poslova	33	/
UKUPNO	99,829	103,992

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu i imaju valutu plaćanja koja se kreće u rasponu od 5 do 60 dana.

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.22. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	8,567	7,625
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku		
Obaveze prema zaposlenima		
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora		
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru		
Ostale obaveze	4,260	2,892
UKUPNO	12,827	10,517

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na obaveze po osnovu obračunatih kamata za zajmove uzete od EP Holding.

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

11.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV i ostale javne prihode	4,931	5,204
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	4,931	
Svega	4,931	5,204

<i>Pasivna vremenska razgraničenja</i>		
Unapred obračunati troškovi		
Obračunati prihodi budućeg perioda		
Odloženi prihodi i primljene donacije		
Ostala pasivna vremenska razgraničenja		
UKUPNO	4,931	5,204

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Odložena poreska sredstva		
Odložene poreske obaveze	17,839	17,030
Neto poreska sredstva/obaveze	17,839	17,030

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupa će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa „povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava. Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

Stanje i promena stanja odloženih poreskih obaveza je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja odloženih poreskih sredstava (obaveza)	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju prethodne godine		811
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju tekuće godine	17,839	17,030
ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	809	16,219

Odloženi poreski rashod perioda je priznat na teret rezultata (gubitka) Grupe u godini kada je ustanovljeno povećanje stanja odloženih poreskih obaveza.

Odložena poreska sredstva, odnosno iznosi poreza na dobitak nadoknativi u budućim periodima, u Grupi mogu da se formiraju prvenstveno po osnovu:

- neiskorišćenih poreskih gubitaka prenetih na naredni period,
- rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19; i
- neiskorišćenih poreskih kredita (za ulaganja u osnovna sredstva) prenetih na naredni period.

Odložena poreska sredstva po svim navedenim osnovama nisu iskazana u finansijskim izveštajima Grupe. Kao osnovni razlog za objašnjenje navedene konstatacije može se navesti visoka doze neizvesnosti po pitanju buduće ostvarive dobiti Grupe, na bazi kojih bi Grupa mogla da iskoristi odložena poreska sredstva za umanjeње obaveze za porez na dobit.

Inače, u obrascu PK 1, pod nazivom „Poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva“, Grupa je u 2011. godini prikazalo iznos od 420 hiljada RSD (u 2010. godini 698 hiljada RSD), kao neiskorišćeni deo poreskog kredita Grupe, koji se kao potencijal prenosi na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda.

Godina nastanka poreskog kredita, kao i godina kada ističe mogućnost da Grupa koristi poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva, prikazana je u narednoj tabeli.

Godina nastanka poreskog kredita	Godina isteka poreskog kredita	u 000 dinara	
		2011.	2010.
2006.	2016.		
2007.	2017.		
2008.	2018.		432
2009.	2019.		123
2010.	2020.		143
2011.	2021.	420	
UKUPNO		420	698

10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Grupa je izvršila **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.10.2011. godine.

Od ukupno 118 *domaćih kupaca*, na dan 31.10.2011. godine, u iznosu od 13,283 hiljada RSD, usaglašeno je 8,480 hiljada RSD, a neusaglašeno je 4,803 hiljada RSD.

Od ukupno 2 *inostrana kupca*, na dan 31.10.2011. godine, u iznosu od 5,576 hiljada RSD, usaglašeno je je svih 5,576 hiljada RSD.

Izvodi otvorenih stavki nisu slati po osnovu tuženih, sumnjivih i spornih potraživanja koja iznose 304 hiljade RSD.

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji nisu odgovorili na poslate Izvode otvorenih stavki.

Kupci koji nisu odgovorili na poslate izvode otvorenih stavki	u 000 dinara
<i>Domaći Kupci</i>	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	1,572
X CARD D.O.O.	400
LLP INTERMARK ENTERTAINMENT GROUP D.O.O.	354
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	223

BCS PROFESIONAL D.O.O.	177
TIMING D.O.O.	112
HEKTOR PRINT	104
OSTALI	1,845
Svega	4,787
UKUPNO	4,787

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki.

<i>Kupci koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
COMPAREX D.O.O	16
UKUPNO	16

I pored osporavanja iznosa od strane kupaca, Grupa nije u svojim poslovnim knjigama umanjilo vrednost potraživanja, jer je stav stručnih službi da su iskazani iznosi potraživanja realni.

Grupa je izvršila **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim dobavljačima sa stanjem:

- na dan 30.11.2011. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2011. godine.

Od ukupno primljenih 51-og Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 30.11.2011. godine, u iznosu od 6.055 hiljada RSD, usaglašeno je 6,045 hiljada RSD, a neusaglašeno je 10 hiljada RSD.

Od ukupno primljenih 14 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2011. godine, u iznosu od 67,053 hiljada RSD, usaglašeno je 64,544 hiljada RSD, a neusaglašeno je 2,509 hiljada RSD.

Od ukupno primljenih 6 Izvoda otvorenih stavki od *inostranih dobavljača*, na dan 31.12.2011. godine, u iznosu od 7,743 hiljada RSD, usaglašeno je svih 7,743 hiljade RSD.

Struktura najznačajnijih osporenih iznosa je prikazana u narednoj tabeli.

<i>Dobavljači k oji su poslali Izvod otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći dobavljači</i>	
<i>Izvod otvorenih stavki poslat 30.11.2011. godine</i>	
JP ZA STAMBENE USLUGE BOR	7
JKP NAISSUS NIŠ	3
OSTALI	1
Svega	11
<i>Izvod otvorenih stavki poslat 31.12.2011. godine</i>	
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	2,509
Svega	2,509
Ukupno (domaći dobavljači)	2,520

Razlika od 2.509 hiljada RSD nastala je usled neusaglašenosti društva sa Energoprojekt Visokogradnjom a.d. U evidenciji društva izmirene su u celosti fakture koje je Energoprojekt Visokogradnja a.d. ispostavila za izvršene radove popravke krova poslovne zgrade u periodu 1999-2000. godine, dok se u evidenciji Energoprojekt Visokogradnje nalaze delimično plaćene fakture koje se odnose za gore pomenuti posao u iznosu od 1,999 hiljada RSD. U evidenciji Grupe nalazi se dati avans iz 1998. godine, koji Energoprojekt Visokogradnja a.d. nema u svojoj evidenciji. Razlika od 10 hiljada RSD nastala je sa preduzećima iz Bora i Niša zbog nedostavljanja svih izdatih faktura. Specifikacija nedostajućih faktura dostavljena je uz Izvod otvorenih stavki.

10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim finansijskim izveštajima iskazalo vanbilansnu aktivnu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika finansijskih izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljenegarancije- zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		
Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	629	
Date garancije - devizni deo		
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo		
Date garancije		
Svega	629	
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO	629	

Preduzece kao duznik na dan sastavljanja finansijskih izvestaja ne vodi vanbilansnu evidenciju.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE

Hipoteka nad poslovnim prostorom u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu upisana na teret društva obelodanjena je u napomeni 10.17..

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Grupe i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Grupe, smatraju se

zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	318	1,664
ENERGOPROJEKT NISKOGRADNJA A.D.	832	651
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	247	328
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	419	364
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	928	805
ENERGOPROJEKT HIDROINUŽENJERING A.D.	763	1,124
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	244	562
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	0	2.370
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	0	0
SINDIKALNE ORGANIZACIJE U SISTEMU ENERGOPROJEKT I DR..	130	39
Svega	3,881	7,907
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	55,415	61,765
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	460	225
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	135	/
Svega	56,010	61,990

Potraživanja koja Grupa ima prema povezanim licima su potraživanja koja su uglavnom nastala vršenjem grafičkih i knjigovezačkih usluga, prodaje reklamnog materijala i prodajom hardvera.

Obaveze prema dobavljačima povezanim pravnim licima najvećim delom odnose se na fakture mesečnih usluga Eenergoprojekt Holdinga iz ranijih godina.

13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA

Potencijalne obaveze, koje mogu da rezultiraju odlivom ekonomskih koristi Grupe, prvenstvo mogu da nastanu po osnovu:

- sudskih sporova.

Potencijalna **obaveza po osnovu sudskih sporova** se prvenstveno ogleda u mogućnosti okončanja sudskih sporova na štetu Grupe, a za šta nije stvorena obaveza ili izvršeno rezervisanje u bilansu stanja.

Napominjemo da na dan 31.12.2011. godine društvo nije tužena strana ni u jednom sporu.

Potencijalna **sredstva po osnovu sudskih sporova** se ogledaju u mogućnosti okončanja sudskih sporova u korist Grupe, a za šta nije stvoreno potraživanje u bilansu stanja ili na neki drugi način iskazana ekonomska korist Grupe (na primer, umanjnjem vrednosti neopravdanog avansa i sl.).

Detaljnije informacije o vrednosno najznačajnijim sudskim sporovima u kojima je Grupa tužilac su prezentovane u sledećoj tabeli.

<i>Tuženo lice</i>	<i>Osnov tužbe</i>	<i>Visina potencijalnih sredstava u 000 dinara</i>
Šipad Komerc	Usluge održavanja fiskalnih kasa	302
Specijalna bolnica Ostrog	Prodava računarska oprema,	98

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon bilansa stanja nije bilo nikakvih događaja.

U Beogradu,
20.03.2012. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Kouatins Vižić

Direktor

[Signature]

II IZVEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI (U CELOSTI)

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima društva Energoprojekt Energodata a.d., Beograd

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja društva Energoprojekt Energodata a.d., Beograd i njegovih zavisnih društava (zajedno u daljem tekstu "Grupa"), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2011. godine i odgovarajući konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz konsolidovane finansijske izveštaje. Konsolidovani statistički aneks predstavlja sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2011. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima društva Energoprojekt Energodata a.d., Beograd

Ostalo

Godišnji konsolidovani finansijski izveštaji Grupe za 2010. godinu su bili predmet revizije od strane drugog revizora, koji je u svom Izveštaju od 15. aprila 2011. godine izrazio mišljenje sa rezervom zbog neobračunavanja odloženih poreza u skladu sa MRS 12 "Porezi na dobitak", uz skretanje pažnje da je Grupa razgraničila kursne razlike i da hipoteka nije obelodanjenja u Napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Beograd, 24. april 2012. godine

Igor Radmanović
Ovlašćeni revizor

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

na dan 31.12.2011. godine

U hiljadama dinara

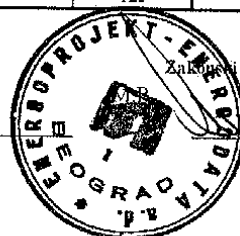
Grupa računa, račun 1	POZICIJA 2	AOP 3	Napomena broj 4	Iznos	
				Tekuća godina 5	Prethodna godina 6
	AKTIVA A. STALNA				
	IMOVINA (002+003+004+005+009)	001		464,280	496,534
00	I. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004		37,366	40,787
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005		426,657	453,897
020,022,023, 026,027(deo), 028(deo) ,029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006		330,983	361,263
024,027(deo) 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007		95,674	92,634
021,025,027 (deo) i 028(deo)	3. Biološka sredstva	008			
	V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009		257	1,850
030 do 032, 039(deo)	1. Učešća u kapitalu	010			1,593
033 do 038, 039(deo) minus 037	2. Ostali dugoročni finansijski plasmani	011		257	257
	B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	012		251,091	282,647
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013		146,716	149,039
	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016-017+018+019+020)	015		104,375	133,608
20, 21 i 22, osim 223	1. Potraživanja	016		28,847	39,995
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	017		1,141	
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018		2,708	102
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019		1,392	4,654
	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgamičenja	020		70,287	88,857
27 i 28 osim 288	V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	021			
288	G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	022		715,371	779,181
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	D. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		715,371	779,181
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025			

Grupa računa, račun 1	POZICIJA 2	AOP 3	Napomena broj 4	Iznos	
				Tekuća godina 5	Prethodna godina 6
	PASIVA A. KAPITAL				
	IMOVINA (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101		147,141	133,755
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		157,637	157,637
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104		11,253	11,253
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105		82,963	82,005
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HV	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HV	107		950	
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK	108		21,186	7,808
35	VIII. GUBITAK	109		124,948	124,948
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		550,391	628,396
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	112		5,000	5,606
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (114+115)	113		296,017	363,555
414, 415	1. Dugoročni krediti	114		292,889	358,961
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugoročne obaveze	115		3,128	4,594
	III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		249,374	259,235
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117		130,907	139,522
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119		99,829	103,992
45 i 46	4. Ostale kratkoročne obaveze	120		12,827	10,517
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgr.	121		4,931	5,204
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122		880	
498	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	123		17,839	17,030
	G. UKUPNA PASIVA (101+111+123)	124		715,371	779,181
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

U Beogradu,
dana 20.03.2012. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja

Koukabha V. J. J.

Zastupnik

Naziv: **ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.**
 Sedište (mesto, ulica i broj): **BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12**

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA
 u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

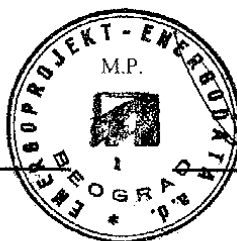
U dinarima

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		318,365	351,548
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202		312,748	350,219
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		5,617	1,329
	II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207		288,047	351,198
50	1. Nabavna vrednost prodane robe	208		48,296	37,293
51	2. Troškovi materijala	209		24,434	31,522
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210		101,673	122,859
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211		35,329	35,614
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		78,315	123,910
	III. POSLOVNI DOBITAK (201 - 207)	213		30,318	350
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207 - 201)	214		-	-
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215		9,764	8,398
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216		36,373	61,168
67, 68	VII. OSTALI PRIHODI	217		15,173	5,609
57, 58	VIII. OSTALI RASHODI	218		3,769	61,726
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+215-216+217-218)	219		15,113	-
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213-215+216-217+218)	220		-	108,537
69-59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59-69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222			
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223		15,113	-
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224		-	108,537
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashodi perioda	225		894	19
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		809	16,219
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCU	228			
	Đ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	229		13,410	-
	E. NETO GUBITAK (224-223+225+226-227+228)	230		-	124,775
	Ž. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGAČIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232			
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			
	UKUPAN PRIHOD			343,302	365,555
	UKUPAN RASHOD			328,189	474,092
				15,113	(108,537)

U Beogradu,
 dana 20.03.2012.godine

Lice odgovorno za
 sastavljanje finansijskog
 izveštaja

Bozidana Vidjic

Zakonski zastupnik

[Signature]

Naziv:

ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.
BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12

Sedište (mesto, ulica i broj):

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

U hiljadama dinara

Pozicija	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	327,008	453,974
1. Prodaja i primljeni avansi	302	322,055	450,657
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	83	
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	4,870	3,317
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	409,502	390,621
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	215,273	122,487
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	100,935	128,834
3. Plaćene kamate	308	13,654	15,608
4. Porez na dobitak	309	2,260	3,593
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	77,380	120,099
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	-	63,353
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II-I)	312	82,494	-
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	174,343	10,879
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314	6,130	
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	315	166,309	10,784
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317		95
5. Primljene dividende	318	1,904	
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	421	3,465
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		1,329
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	321		2,136
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	421	
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	323	173,922	7,414
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II-I)	324	-	-
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325	-	6,075
1. Uvećanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	327		1,495
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	328		4,580
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	81,496	38,754
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331	80,043	35,493
3. Finansijski lizing	332	1,453	3,261
4. Isplaćene dividende	333		
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	334	-	-
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II-I)	335	81,496	32,679
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	501,351	470,928
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	491,419	432,840
D. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338	9,932	38,088
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	-	-
Z. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	340	4,654	1,530
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	341	7,775	8,320
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	342	20,969	43,284
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	1,392	4,654

U Beogradu,

dana 20.03.2012.godine

Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja*Kauatky*

Zakonski zastupnik

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

Red. br.	OPIS	U hiljadama dinara												
		Dan ovi Lap. ul. (gru. ps. 309)	Osta li Lap. ul. (gru. ps. 309)	Neap Lap. ul. (gru. ps. 31)	Eini Lap. ul. (gru. ps. 310)	Keze Lap. ul. (gru. ps. 322)	Reza Lap. ul. (gru. ps. 330, 331)	Neradiš Lap. ul. (gru. ps. 332)	Neradiš Lap. ul. (gru. ps. 333)	Neza Lap. ul. (gru. ps. 34)	AOB Lap. ul. (gru. ps. 35)	Olkap Lap. ul. (gru. ps. 37, 37)	Ulup Lap. ul. (gru. ps. 9-10-11-12)	Gubi Lap. ul. (gru. ps. 29)
		2	3	4	5	6	7	8	9	AOB Lap. ul. (gru. ps. 34)	AOB Lap. ul. (gru. ps. 35)	AOB Lap. ul. (gru. ps. 37, 37)	AOB Lap. ul. (gru. ps. 9-10-11-12)	AOB Lap. ul. (gru. ps. 29)
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine 2010	401	1.343	440	433	10.988	85.104	467	467	365	7.756	514	544	537
2	Ispravka materijalna značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u prethodnoj godini-povećanje	402	415	441	441	467	467	467	467	467	467	467	467	467
3	Ispravka materijalna značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u prethodnoj godini-smanjenje	403	416	442	442	468	468	468	468	468	468	468	468	468
4	Korigovano početno stanje na dan 01.01. prethodne godine 2010 (r.br. 1+2-3)	404	1.343	440	433	10.988	85.104	467	467	365	7.756	514	544	537
5	Ukupna povećanja u prethodnoj godini	405	415	441	441	467	467	467	467	467	467	467	467	467
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406	419	443	443	471	471	471	471	471	471	471	471	471
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine 2010. (r.br. 4+5-6)	407	1.562,94	480	479	11.253	87.005	483	483	483	8.208	981	611	537
8	Ispravka materijalna značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u tekućoj godini-povećanje	408	421	447	447	471	471	471	471	471	471	471	471	471
9	Ispravka materijalna značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u tekućoj godini-smanjenje	409	422	448	448	472	472	472	472	472	472	472	472	472
10	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2011 tekuće godine 2011. (r.br. 7+8-9)	410	1.562,94	480	479	11.253	87.005	483	483	483	8.208	981	611	537
11	Ukupna povećanja u tekućoj godini	411	421	447	447	471	471	471	471	471	471	471	471	471
12	Ukupna smanjenja u tekućoj godini	412	422	448	448	472	472	472	472	472	472	472	472	472
13	Stanje na dan 31.12. tekuće godine 2011. (r.br. 10+11-12)	413	1.562,94	480	479	11.253	87.005	483	483	483	8.208	981	611	537

U Beogradu, dana 20.05.2012. godine

Ulagodgovornik
sastavljanje finansijskog izveštaja
[Signature]

Naziv: ENERGOPROJEKT ENERGDATA A.D.
Sedište (mesto, ulica i broj): BEOGRAD, BULEVAR MIHAILA PUPINA 12

KONSOLIDOVANI STATISTICKI ANEKS
za period od 01.01. do 31.12.2011. godine

I OPŠTI PODACI O PRAVNOM LICU, ODNOSNO PREDUZETNIKU

OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za veličinu (oznaka od 1 do 3)	602	2	2
3. Oznaka za vlasništvo (oznaka od 1 do 5)	603	4	4
4. Broj stranih (pravnih ili fizičkih) lica koja imaju učešće u kapitalu	604		
5. Prosečan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	77	84

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BILOŠKIH SREDSTAVA

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol.4-5)
1	2	3	4	5	6
o1	1. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na početku godine	606	47,926	7,139	40,787
	1.2. Povećanja (nabavke) u toku godine	607			
	1.3. Smanjenje (otuđenje, rashodovanje i obezvređenje) u toku godine	608	3,421		3,421
	1.4. Revalorizacija u toku godine	609			
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	44,505	7,139	37,366
o2	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva				
	2.1. Stanje na početku godine	611	567,476	113,579	453,897
	2.2. Povećanja (nabavke) u toku godine	612	974		974
	2.3. Smanjenje (otuđenje, rashodovanje i obezvređenje) u toku godine	613	28,214		28,214
	2.4. Revalorizacija u toku godine	614			
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	540,236	113,579	426,657

III STRUKTURA ZALIHA

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616	7,451	5,423
11	2. Nedovršena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619	137,344	141,463
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	1,921	2,153
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013)	622	146,716	149,039

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	156,294	156,294
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli društva sa ograničenom odgovornošću	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi članova ortačkog i komanditnog društva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Državni kapital	629		
304	5. Društveni kapital	630		
305	6. Zadrružni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	1,343	1,343
30	SVEGA: (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	157,637	157,637

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

Broj akcija kao čeo broj
Iznosi u 000 dinara

Grupa računna, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obične akcije			
	1.1. Broj običnih akcija	634	390,735	390,735
deo 300	1.2. Nominalna vrednost običnih akcija - ukupno	635	156,294	156,294
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA - nominalna vrednost akcija (635+637= 623)	638	156,294	156,294

VI POTRAŽIVANJA I OBAVEZE

Iznosi u 000 dinara

Grupa računna, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potraživanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 s 016)	639	23,825	35,747
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 ≤ 119)	640	99,636	103,992
deo 228	3. Potraživanja u toku godine od društava za osiguranje za naknadu štete (dugovni promet bez početnog stanja)	641		
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godišnji iznos po poreskim prijavama)	642	28,395	35,361
43	5. Obaveze iz poslovanja (potražni promet bez početnog stanja)	643	443,590	398,673
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potražni promet bez početnog stanja)	644	57,987	68,724
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potražni promet bez početnog stanja)	645	8,489	10,642
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potražni promet bez početnog stanja)	646	15,100	16,739
461,462 i 723	9. Obaveze za dividende, učešće u dobitku i lična primanja poslodavca (potražni promet bez početnog stanja)	647		
465	10. Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovorima (potražni promet bez početnog stanja)	648		
47	11. Obaveze za PDV (godišnji iznos po poreskim prijavama)	649	101,069	114,078
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	778,091	773,956

VII DRUGI TROŠKOVI I RASHODI

Iznosi u 000 dinara

Grupa računna, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	12,276	10,323
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	75,379	82,293
521	3. Troškovi porcaza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	13,122	14,224
522,523,524 i 525	4. Troškovi naknada fizičkim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	2,957	2,952
526	5. Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	2,710	3,154
529	6. Ostali lični rashodi i naknade	656	7,505	20,236
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	49,452	89,124
533,deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnine	658	1,277	312
deo 533,deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnine zemljišta	659		
536,537	10. Troškovi istraživanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	35,328	35,299
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	843	1,094
553	13. Troškovi platnog prometa	663	9,571	9,584
554	14. Troškovi članarina	664	488	478
555	15. Troškovi poreza	665	4,137	2,633
556	16. Troškovi doprinosa	666		392
562	17. Rashodi kamata	667		
deo 560,deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	15,385	17,200
deo 560,deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima i banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu životne sredine i za sportske namene	670	9	17,544
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	230,439	306,842

VIII DRUGI PRIHODI

Iznosi u 000 dinara

Grupa računa, račun	OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihod od prodaje robe	672	48,697	60,566
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreških dažbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljište	675		
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677		94
deo 660, deo 661, i deo 662	7. Prihodi od kamata po računima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	83	
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihod: po osnovu dividendi i učešća u dobitku	679	1,906	3
	9. Kontrolni zbir (od 672 do 679)	680	50,686	60,663

IX OSTALI PODACI

Iznosi u 000 dinara

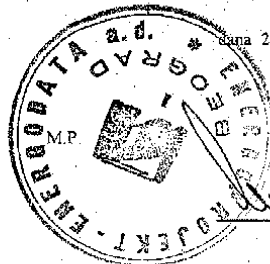
OPIS	Ozn. za AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godišnjem obračunu akciza)	681		
2. Obračunate carine i druge uvozne dažbine (ukupan godišnji iznos prema obračunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga državna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Državna dodeljivanja za premije, regres i pokriće tekućih troškova poslovanja	684		
5. Ostala državna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizičkih lica	686		
7. Lična primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		0

U Beogradu,

dana 20.03.2012.godine

Lice odgovorno za
sastavljanje finansijskog
izveštaja

Kovratna Vignja

Zakonski zastupnik

[Signature]

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2011. GODINU**

Beograd, 2012. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O GRUPI.....	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA.....	6
3. VLASNIČKA STRUKTURA.....	6
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA.....	6
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....	9
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA.....	10
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA.....	14
7.1. Procenjivanje.....	15
7.2. Efekti kurseva stranih valuta.....	16
7.3. Prihodi.....	16
7.4. Rashodi.....	17
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja.....	18
7.6. Porez na dobitak.....	18
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	20
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	21
7.9. Finansijski lizing.....	22
7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	23
7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	23
7.12. Investicione nekretnine.....	24
7.13. Zalihe.....	25
7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji.....	27

7.15. Finansijski instrumenti	28
7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	30
7.17. Kratkoročna potraživanja.....	31
7.18. Finansijski plasmani	32
7.19. Obaveze.....	33
7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	33
7.21. Naknade zaposlenima	35
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI	37
8.1. Kreditni rizik	39
8.2. Tržišni rizik	40
8.3. Rizik likvidnosti	43
8.4. Upravljanje rizikom kapitala	44
9. BILANS USPEHA.....	45
9.1. Prihodi od prodaje	45
9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	46
9.3. Prihodi od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	46
9.4. Ostali poslovni prihodi	46
9.5. Nabavna vrednost prodane robe	47
9.6. Troškovi materijala.....	47
9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	47
9.8. Troškovi amortizacije	48
9.9. Troškovi rezervisanja	48
9.10. Troškovi proizvodnih usluga	49
9.11. Nematerijalni troškovi	50
9.12. Finansijski prihodi	51
9.13. Finansijski rashodi.....	52
9.14. Ostali prihodi.....	53
9.15. Ostali rashodi	54
9.16. Dobitak pre oporezivanja.....	55
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak.....	56
9.18. Neto dobitak po akciji.....	56
10. BILANS STANJA	57
10.1. Nematerijalna ulaganja	57
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema	58

10.3. Investicione nekretnine.....	59
10.4. Dugoročni finansijski plasmani	60
10.5. Zalihe i dati avansi.....	60
10.6. Kratkoročna potraživanja.....	61
10.7. Kratkoročni finansijski plasmani	62
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	62
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja.....	63
10.10. Promene na kapitalu	64
10.11. Osnovni kapital	65
10.12. Rezerve	65
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju.....	66
10.14. Neraspoređeni dobitak.....	66
10.15. Otkupljene sopstvene akcije	67
10.16. Dugoročna rezervisanja	67
10.17. Dugoročni krediti	67
10.18. Ostale dugoročne obaveze	69
10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga	69
10.20. Kratkoročne finansijske obaveze	69
10.21. Obaveze iz poslovanja.....	70
10.22. Ostale kratkoročne obaveze	71
10.23. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja.....	72
10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva.....	72
10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza.....	74
10.26. Vanbilansna aktiva i pasiva	77
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE.....	78
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA.....	78
13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA	79
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	80

1. OSNOVNI PODACI O GRUPI

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Opšti podaci o Grupi

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07023081
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	2620, proizvodnja računara i periferne opreme
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	101682144

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Grupe su sledeće:

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA je akcionarsko društvo. Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8044.

Preduzeće je osnovano 1968. godine i radilo u sastavu IRC-a Energoprojekta, a od 01.01.1979. posluje kao RO Energoprojekt-Energodata sa dva OOUR-a i Radnom zajednicom. Od 1990. godine posluje kao MDD Energoprojekt-Energodata, a od 2002. godine kao Energoprojekt-Energodata a.d..

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, pretežna delatnost Grupe je proizvodnja računara i periferne opreme. Preciznije, osnovna delatnost Grupe se odnosi na razvoj, projektovanje, proizvodnju i inženjering informacionih sistema.

Procenat vlasništva Grupe u zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
<i>ENERGODATA MONTENEGRO doo</i>	<i>100% vlasništva</i>

Grupa je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u srednje pravno lice.

U Grupi je prosečan broj zaposlenih radnika, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2011. godine 77 i
- 2010. godine: 84 radnika.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Grupe u 2011. godini sačinjavala su sledeća lica:

- Miloš Milinović - Direktor;
- Gradimir Cvetković - Izvršni direktor realizaciju projekata.

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Grupa je 96,43% u vlasništvu Energoprojekt-Holding a.d.. Ostali vlasnici su mali akcionari (fizička lica i zbirni račun).

4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu i reviziji («Službeni glasnik RS» broj 46/2006 i 111/09) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Pri sastavljanju i prezentaciji finansijskih izveštaja Grupe uvažena je odredba Zakona o računovodstvu i reviziji, po kojoj su pravna lica dužna da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda; sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja, vrše shodno:

- zakonskoj regulativi,
- profesionalnoj regulativi i
- internoj regulativi.

Pod zakonskom regulativom se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi finansijskih izveštaja Grupe, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/2009),
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004,18/2010),
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007),
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 05/2007, 119/2008, 02/2010);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 09/2009, 04/2010, 03/2011);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 04/2010, 03/2011) ,
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010),
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010),
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi finansijskih izveštaja Grupe, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u

predmetnom kontekstu primarna, finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani finansijski izveštaji Grupe, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Finansijski izveštaji se u Republici Srbije prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008 i 2/2010), koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izveštaja“;
- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Grupe.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Grupa nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Grupe, pri sastavljanju finansijskih izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama društva. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Grupe, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Grupe.

Finansijski izveštaji Grupe za 2011. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa; za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem načela stalnosti, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinosni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u

tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo suština iznad forme podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo pojedinačnog procenjivanja podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, Grupa prepravljajući početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.

Svi podaci koji se odnose u Napomenama za uporednu godinu se iskazuju na osnovu korigovanih podataka. U okviru Napomena iskazuju se visine korekcija na pozicijama bilansa stanja i bilansa uspeha. Forma prezentovanja korekcija bilansnih pozicija je prikazana u nastavku.

Efekti korekcije na bilans uspeha za 2011. godinu

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI	201	351,548		351,548
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202	350,219		350,219
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	1,329		1,329
	II. POSLOVNI RASHODI	207	351,198		351,198
50	1. Nabavna vrednost prodate robe	208	37,293		37,293
51	2. Troškovi materijala	209	31,522		31,522
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	122,859		122,859
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	35,614		35,614
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	123,910		123,910
	III. POSLOVNI DOBITAK	213	350		350
	IV. POSLOVNI GUBITAK	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	8,398		8,398
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	61,168		61,168
67,68	VII. OSTALI PRIHODI	217	5,609		5,609
57,58	VIII. OSTALI RASHODI	218	61,726		61,726
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA	219			
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA	220	108,537		108,537
69-59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59-69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222			
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	223			
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	224	108,537		108,537
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225	19		19
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		16,219	16,219
723	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
	D. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCU	228			
	Đ. NETO DOBITAK	229			
	E. NETO GUBITAK	230	108,556	16,219	124,775
	Ž. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGAČIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVN.LICA	232			

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

I. ZARADA PO AKCIJI	233			
1. Osnovna zarada po akciji	233			
2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			

Efekti korekcije na bilans stanja na dan 31. decembar 2011. godine

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA	001	630,936	(134,402)	496,534
00	I. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	40,787		40,787
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA	005	588,299	(134,402)	453,897
020,022,023, 026,027(deo) 028(deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	495,665	(134,402)	361,263
024,027(deo) i 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007	92,634		92,634
021,025,027 (deo) i 028(deo)	3. Biološka sredstva	008			
	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	009	1,850		1,850
030 do 032,039(deo)	1. Učešća u kapitalu	010	1,593		1,593
033 do 038,039(deo) minus 037	2. Ostali dugoročni finansijski plasmani	011	257		257
	B. OBRтна IMOVINA	012	148,245	134,402	282,647
10 do 13,15	I. ZALIHE	013	14,637	134,402	149,039
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA	015	133,608		133,608
20,21 i 22, osim 223	1. Potraživanja	016	39,995		39,995
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	017			
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018	102		102
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	4,654		4,654
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i AVR	020	88,857		88,857
288	V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA	022	779,181		779,181
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	Đ. UKUPNA AKTIVA	024			
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025			

**Efekti korekcije na bilans stanja na
dan 31. decembar 2011. godine - nastavak**

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	2010.		
			Prethodno iskazano	Korekcije	Korigovano
	PASIVA				
	A. KAPITAL	101	149,974	(16,219)	133,755
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	157,637		157,637
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	11,253		11,253
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	82,005		82,005
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
332	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK	108	7,808		7,808
35	VIII. GUBITAK	109	108,729	16,219	124,948
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE	111	628,396		628,396
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	112	5,606		5,606
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE	113	363,555		363,555
414,415	1. Dugoročni krediti	114	358,961		358,961
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugoročne obaveze	115	4,594		4,594
	III. KRATKOROČNE OBAVEZE	116	259,235		259,235
42 osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117	139,522		139,522
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	103,992		103,992
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze	120	10,517		10,517
47 i 48, osim 481	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatnu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	121	5,204		5,204
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122			
498	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	123	811	16,219	17,030
	G. UKUPNA PASIVA	124	779,181		779,181
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

Društvo nije izvršilo obračun i ukalkulisavanje odloženih poreskih obaveza i odloženih poreskih rashoda na dan 31.12.2010 . prema MRS 12-porez na dobitak.

Korigovani odloženi poreski rashodi perioda u vrednosti 16,219 hiljada RSD, imaju efekat na gubitak (uvećanje za navedeni iznos) i uvećanje vrednosti odloženih poreskih obaveza u prethodnoj godini.

Grupa je izvršila korigovanje na stavkama zaliha i osnovnih sredstava u prethodnoj godini, za izvršen prenos bankomata sa osnovnih sredstava u pripremi na zalihe robe u vrednosti 134,402 hiljada RSD u tekućoj godini.

Grupa je izvršila razgraničavanje rashoda po osnovu negativnih kursnih razlika iz obaveza za kredit Alpha bank u iznosu 87,813 hiljada RSD.

Iznosi korigovanja za stavke finansijskih izveštaja na koju je promena uticala i efekti korigovanog prethodnog perioda su prikazani u gore navedenim tabelama.

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u finansijskim izveštajima Grupe dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u finansijskim izveštajima Grupe su kao uporedni podaci iskazani podaci iz finansijskih izveštaja za 2010. godinu.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum

bilansa stanja, korigovani su već priznati iznosi u finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih finansijskih efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o fer (pravičnoj) vrednosti aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

Valuta	31.12.2011.	31.12.2010.
	Iznos u dinarima	
1 EUR	104,6409	105,4982
1 USD	80,8662	79,2802

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenela značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i

robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupi povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa*. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupi, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike finansijskih prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala društva, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjjenje će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupa imati oporezivnu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenog poreskog kredita za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjjenje će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospеле otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove

poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja*, ili iz *faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe iz razvoja (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupu.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao nekretnine, postrojenja i oprema priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovodenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Finansijski lizing

Lizing je sporazum po kojem davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga pravo korišćenja sredstva za dogovoreni vremenski period u zamenu za plaćanje ili niz plaćanja.

U slučaju finansijskog lizinga, shodno odredbama MRS 17 - Lizing, korisnik lizinga početno merenje vrši tako što priznaje kao sredstvo i obavezu u svom bilansu stanja, u iznosima koji su na početku trajanja lizinga jednaki fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga, ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. *Fer vrednost* je iznos po kojem se predmet lizinga može razmeniti između upoznatih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije.

Prilikom izračunavanja sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, *diskontna stopa* se generalno utvrđuje na osnovu kamatne stope sadržane u lizingu. Ako se kamatna stopa ne može utvrditi, kao diskontna stopa koristi se inkrementalna kamatna stopa na zaduživanje, to jest očekivana kamatna stopa koju bi Grupa platila u slučaju pozajmljivanja sredstava na sličan rok i sa sličnim garancijama za kupovinu sredstava koje je predmet lizinga.

Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Po pitanju naknadnog merenja, minimalna plaćanja lizinga treba podeliti između finansijskih troškova i smanjenja neizmirene obaveze. Finansijski trošak se alocira na periode tokom trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveze.

7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši primenom metoda pravolinijskog otpisa (proporcionalna metoda), a obračun amortizacije počinje kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenu vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, naknadno merenje investicione nekretnine se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.13. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe obuhvataju: osnovni i pomoćni materijal (uključujući i rezervne delove, alat i inventar) koji će biti iskorišćeni u procesu proizvodnje,

nedovršene proizvode čija je proizvodnja u toku, gotove proizvode koje je proizvela Grupa i robu.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) odmeravaju po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Grupa može naknadno da povrati od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Grupa može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

Troškovi konverzije i drugi troškovi nastali u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje, su značajni prilikom vrednovanja zaliha nedovršene proizvodnje i zaliha gotovih proizvoda. U ove troškove spadaju: troškovi direktnog rada, troškovi direktnog materijala i indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

Suštinski, vrednovanje zaliha gotovih proizvoda i zaliha nedovršene proizvodnje nastaje kao rezultat računovodstva troškova i učinaka (proizvodno računovodstvo). Preciznije, zalihe nedovršene proizvodnje i zalihe gotovih proizvoda, koja nastaju kao rezultat proizvodnog procesa, vode se po standardnoj ceni koštanja. Razlika između vrednosti zaliha po stvarnoj ceni koštanja utvrđena nakon pogonskog obračuna i vrednosti zaliha po standardnoj ceni koštanja predstavlja odstupanje od cene gotovih proizvoda.

Neto ostvariva vrednost je procenjena cena prodaje u okviru redovnog poslovanja umanjena za troškove dovršenja i procenjene troškove neophodne za realizaciju prodaje. Prilikom procene neto ostvarive vrednosti polazi se od najpouzdanijih dokaza raspoloživih u vreme procene o iznosima po kojima se zalihe mogu realizovati.

Iznos bilo kog otpisa zaliha na neto ostvarivu vrednost i svi gubici zaliha se priznaju kao rashod u periodu u kom je nastao otpis ili gubitak.

7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji

Grupa priznaje i iskazuje stalno sredstvo (ili raspoloživu grupu) kao sredstvo namenjeno prodaji, ako se njegova knjigovodstvena vrednost može prvenstveno povratiti prodajnom transakcijom, a ne daljim korišćenjem. Da bi se ovaj zahtev smatrao ispunjenim:

- sredstvo mora da bude dostupno za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju, isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili grupe za otuđenje); i
- prodaja sredstva mora biti vrlo verovatna.

Stalno sredstvo koje je priznato kao sredstvo namenjeno prodaji meri se (iskazuje) po nižem iznosu od:

- knjigovodstvene vrednosti i
- fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

Knjigovodstvena vrednost je sadašnja (neotpisana) vrednost iskazana u poslovnim knjigama Grupe.

Fer (poštena) vrednost je iznos za koji sredstvo može da bude razmenjeno između obaveštenih i voljnih strana u nezavisnoj transakciji, to jest tržišna vrednost na dan prodaje.

Troškovi prodaje su troškovi koji se mogu direktno pripisati prodaji sredstva.

Otpisana sredstva, kao i sredstva čija je neotpisana (knjigovodstvena) vrednost beznačajna, neće biti priznato kao sredstvo namenjeno prodaji.

7.15. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj javnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene finansijskih sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupnu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupnu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskih instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste finansijskih instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „hedžinga“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskih instrumenata.

Pri početnom odmeravanju finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskih instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobitci (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti finansijskih instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici finansijskih sredstava Grupe predstavljaju gotovina i gotovinski ekvivalenti, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.17. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom procene umanjenja vrednosti potraživanja, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivni dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Grupe uz saglasnost Upravnog odbora društva.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspela sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Grupe uz saglasnost Upravnog odbora društva.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz finansijske izveštaje.

7.18. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se i deo datih dugoročnih kredita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.19. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom vrednovanja obaveza, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, shodno MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni

za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe a biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.21. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe MRS 19 - Primanja zaposlenih. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospеле otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja. Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća

isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuje zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i

računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje finansijskih rizika, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, društva koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „hedžinga“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, društva koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskih instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskih instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu ka *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa u znatnoj

meri izložena različitim vrstama rizika. Dodatno, a na osnovu komparativne analize podataka iz 2011. i 2010. godine, može se uočiti tendencija povećanja rizika (ako izneta konstatacija ne odražava realno stanje, promeniti izneti komentar shodno rezultatima za 2011. godinu).

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskih rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta finansijskih rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupi, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Kupci u zemlji</i>		
TELEKOM SRBIJA A.D.	3,610	3,224
ASOFT4SOLUTIONS D.O.O.	3,038	/
DUNAV OSIGURANJE A.D.	2,696	2,788
ARS BLUE D.O.O.	1,876	/
KOMERCIJALNA BANKA A.D. BEOGRAD	1,725	1,750
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	928	805
ENERGOPROJEKT-NISKOGRADNJA A.D.	832	651
ENERGOPROJEKT HIDROINZENJERING A.D.	763	1,124
NLB BANKA A.D. BEOGRAD	446	374
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	419	364
SIPAD KOMERC	378	198
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	318	1,664
ŽELEZNICE SRBIJE A.D. BEOGRAD	252	/
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	247	328
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	244	563
Ostali	2,882	15,302
Svega	20,654	29,135

<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O.	5,454	5,093
Ostali	57	146
Svega	5,511	5,239
UKUPNO	26,165	34,374

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Tekuća	8,266	15,255
0-30 dana od dospeća	5,428	8,357
30 - 60 dana od dospeća	4,828	2,702
60 - 90 dana od dospeća	1,278	1,118
preko 90 dana od dospeća	6,365	6,942
UKUPNO	26,165	34,374

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 8,266 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od najkasnije 45 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja preduzeca ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Kupci u zemlji</i>		
ASOFTSOLUTIONS	153	211
DIREKCIJA JAVNIH RADOVA CG	271	1,129
PRINTEC	426	332
PODGORICKA BANKA	143	144
Ostali	82	47
Svega	1,075	1,863
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
PRINTEC		132
GRAFOPROJEKT BG	2,040	2,057
Svega		2,189
UKUPNO	3,115	4,052

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su finansijski instrumenti u finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno evrom.

Pored obaveza prema ino-dobavljačima, Grupa je izložena riziku od promene kurseva stranih valuta po osnovu obaveza po dugoročnim i kratkoročnim kreditima koji su indeksirani u ino-valuti.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa značajno izložena valutnom riziku.

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursovima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu EUR, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena USD) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Grupu relevantnih valuta. Pored navedenog, u analizi osetljivosti je prikazan uticaj promene kurseva stanih valuta na rezultat, nezavisno od toga da li bi promena kurseva imala trenutni ili odložen efekat (po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom i po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti; shodno Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe) na tekući rezultat Grupe.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

rizika izloženo preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	55,415	61,765
ASOFT4SOLUTIONS D.O.O.	7,950	5,795
COMTRADE IT SOLUTIONS AND SERVICES	4,266	3,891
JKP BEOGRADSKE ELEKTRANE	3,854	2,317
DUNAV PAPIR D.O.O.	1,271	2,169
KONICA MINOLTA D.O.O.	1,266	/
ELEKTRODISTRIBUCIJA BGD D.O.O.	1,147	177
PUBLIK D.O.O.	1,135	1,307
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	1,072	1,221
ORACLE SRBIJA I CRNA GORA D.O.O.	715	1,469
Ostali	9,344	9,142
Svega	87,435	89,253
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
CA TECHNOLOGIES	4,823	5,089
ATM PARTS COMPANY	1,012	/
ALFATEC GROUP D.O.O.	842	191
CA PHILADELPHIA	680	667
ESPIER	386	/
Svega	7,743	5,947
UKUPNO	95,178	95,200
Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Tekuća	3,825	6,989
0-30 dana od dospeća	7,484	9,924
30 - 60 dana od dospeća	4,651	6,178
60 - 90 dana od dospeća	9,674	5,226
preko 90 dana od dospeća	69,544	66,883
UKUPNO	95,178	95,200

Pregled obaveza prema dobavljačima zavisnog pravnog lica ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O. dat je u narednoj tabeli:

Struktura obaveza prema dobavljačima	EUR	
	2011	2010
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
KONTOMEN DOO	134	18
PRODUKCIJA DOO	129	43
MONTEX ELECTRONIC		27
TD VISNI		33
Ostali	110	55
Svega	373	176
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA	5,454	5,093
ENERGOPROJEKT HIDROINZINJERING	726	
Ostali	5	4
Svega	6,185	5,097
UKUPNO	6,558	5,273

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe su:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa

koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;

- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

U navedenom kontekstu ističemo da:

- uvažavajući dinamičnu prirodu poslovanja Grupe, finansijska služba teži da održi fleksibilnost finansiranja, što, pored ostalog, podrazumeva držanje na raspolaganju postojećih kreditnih linija, kao i proširenje istih; a
- Rukovodstvo vrši kontinuirani nadzor nad rezervama likvidnosti Grupe, koja obuhvataju raspoložive neiskorišćene kreditne linije, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i likvidne potencijale shodno očekivanim novčanim tokovima.

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent rentabilnosti je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti. Ratio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem i inostranom tržištu, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	1,255	3,919
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	34,443	43,143
Prihodi od prodaje usluga povezanim pravnim licima	11,344	6,544
Prihodi od prodaje proizvoda povezanim pravnim licima	16,250	20,866
Svega	63,292	74,472
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda	37,660	59,353
Prihodi od prodaje usluga	192,915	192,894
Prihodi od prodaje robe	13,948	16,454
Svega	244,523	268,701

<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda	515	1,379
Prihodi od pružanja usluga	4,111	4,697
Prihodi od prodaje robe	307	970
Svega	4,933	7,046
UKUPNO	312,748	350,219

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

Prihodi od prodaje smanjeni su za 11% u odnosu na prethodnu godinu. Tokom godine zadržani su svi korisnici usluga i proizvoda Energodate, s tim što je obim prodaje sa većinom kupaca bio manji nego prošle godine usled smanjenja poslovne aktivnosti kod istih, kao i smanjenja ulaganja u nabavku IT proizvoda i usluga.

Specifikacija najznačajnijih kupaca:

Naziv kupca	u 000 dinara	
	2011.	2010.
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	146,560	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	22,202	
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	17,377	
DDOR NOVI SAD	12,706	
ENERGOPROJEKT HIDROINŽENJERING A.D.	9,260	
GRAFOPROJEKT BG	2,040	
PRINTEC	426	
DIREKCIJA JAVNIH RADOVA CG	271	

9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe

Struktura prihoda od aktiviranja učinaka i robe	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Prihodi od aktiviranja robe za sopstvene potrebe	/	/
Prihodi od aktiviranja proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	/	/
UKUPNO		

U 2011. godini društvo nije ostvarilo prihode od aktiviranja učinaka.

9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka

Struktura prihoda od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Povećanje vrednosti zaliha učinaka	/	/
Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	/	/
UKUPNO		

U 2011. godini nije vršeno povećanje/smanjenje vrednosti zaliha učinaka, tako da Grupa nije ostvarila prihode po tom osnovu.

9.4. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Prihod od zakupnina	5,617	1,329
Ostali poslovni prihodi	/	/
UKUPNO	5,617	1,329

Prihod od zakupnina odnosi se na prihod od davanja u zakup poslovnog prostora na Novom Beogradu, Nišu i do maja meseca poslovnog prostora u Boru. Grupa je u 2011. godini uspeła da višestruko poveća prihode od zakupnina u odnosu na 2010. godinu zbog ponovnog aktiviranja rentiranja poslovnog prostora u Palmira Tojatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu.

Pored prihoda od zakupnina društvo nije ostvarilo druge ostale prihode.

9.5. Nabavna vrednost prodate robe

Troškovi nabavne vrednosti prodate robe za 2011. godinu iznose 48,296 hiljade dinara, dok za 2010. iznose 37,293 hiljade RSD . Veliki deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čini nabavka softvera i licenci za dalju prodaju. Preostali deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čini nabavka hardvera za dalju prodaju. Ovi troškovi su ostvareni u skladu sa nivoom ostvarene poslovne aktivnosti društva.

9.6. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi materijala za izradu	8,561	17,236
Troškovi ostalog materijala	3,596	3,971
Troškovi goriva i energije	12,277	10,315
UKUPNO	24,434	31,522

Troškovi materijala za izradu i ostalog materijala smanjeni su u odnosu na 2010. godinu manjim delom zbog smanjene poslovne aktivnosti, a u suštini zbog rasta pozicije nabavne vrednosti robe. Troškovi goriva su takođe

smanjeni, dok su troškovi energije povećani, jer je u 2011. godini došlo do ponovnog aktiviranja rentiranja poslovnog prostora, a sa tim i veće potrošnje električne energije.

9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	75,379	81,559
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	13,122	14,584
Svega	88,501	96,143
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	2,957	2,951
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	2,710	3,828
Ostali lični rashodi i naknade	7,505	19,937
UKUPNO	101,673	122,859

Troškovi zarada i naknada zarada smanjeni su u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu usled prilagođavanja broja zaposlenih zahtevima poslovanja, kao i usklađivanja zarada jednog dela zaposlenih sa njihovim realnim angažovanjem.

U okviru ostalih ličnih rashoda koji su drastično smanjeni u odnosu na 2010. godinu, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

- Naknada za prevoz na rad i sa rada (2,151 hiljada RSD),
- Dnevnice za službeni put u zemlji i inostranstvu i ostali putni troškovi (hiljada RSD),
- Pomoć zaposlenima i članovima njihovih porodica (755 hiljada RSD),
- Otpremnine za odlazak u penziju (526 hiljada RSD)

Pored navedenog, u okviru ostalih ličnih rashoda iskazani su troškovi stipendija, poklon paketića za novu godinu, smeštaja i ishrane na službenom putu i rekreacije radnika.

9.8. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	2,589	2,627
Amortizacija nekretnina	3,361	3,361
Amortizacija postrojenja i opreme	29,379	29,626
Amortizacija investicionih nekretnina	/	/
UKUPNO	35,329	35,614

9.9. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih		
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja		
UKUPNO		

Iako je primenjena procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 nisu ostvareni troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2011. godini.

9.10. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi usluga na izradi učinaka	3,624	4,504
Troškovi transportnih usluga	4,062	4,313
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	18,920	30,351
Troškovi zakupnina	548	312
Troškovi sajмова	718	703
Troškovi reklame i propagande	1,037	2,148
Troškovi ostalih usluga	17,855	46,652
UKUPNO	46,764	88,983

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu koji iznose 1.462 hiljade RSD, iskazani su i troškovi fiksnih i mobilnih telefona 2,674 hiljada RSD i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnose na tekuće održavanje i to: opreme (bankomata u 2011. godini 18,280 hiljada RSD; u 2010. godini 28,565 hiljada RSD), zgrade (u 2011. godini 1,986 hiljada RSD; u 2010. godini 369 hiljada RSD) i vozila (u 2011. godini 1,024 hiljada RSD; u 2010. godini 1,417 hiljada RSD).

Troškovi zakupnina koji se odnose na zakup opreme u zemlji su nastali na osnovu zakupa mašine za fotokopiranje, čije je uzimanje u zakup prestalo u maju mesecu 2011. godine. Troškovi zakupnina u zavisnom pravnom licu iznose 729 hiljada rsd.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove reklame (u 2011. godini 1,037 hiljada RSD; u 2010. godini 2,148 hiljada RSD).

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove za proizvodne usluge koje Grupa nije u situaciji samostalno da obavi za svoje korisnika, pa zbog toga angažuje druga preduzeća (u 2011. godini 12,861 hiljada RSD; u 2010. godini 15,366 hiljada u RSD)
- troškove licenci i korišćenja programa (u 2011. godini 3,896 hiljada RSD; u 2010. godini 28,632 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2011. godini 1,511 hiljade RSD; u 2010. godini 410 hiljada RSD).

Troškovi ostalih usluga se odnose na zaštitu na radu, registraciju vozila i dr.

9.11. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Troškovi neproizvodnih usluga	5,571	6,997
Troškovi reprezentacije	1,455	1,492
Troškovi premija osiguranja	843	772
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	9,579	9,507
Troškovi članarina	488	479
Troškovi poreza	4,137	2,631
Troškovi doprinosa		6
Ostali nematerijalni troškovi	9,478	13,043
UKUPNO	31,551	34,927

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove donacija i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine (u 2011. godini 716 hiljada RSD; u 2010. godini 645 hiljada RSD) i lica (u 2011. godini 127 hiljada RSD; u 2010. godini 127 hiljada RSD)

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove bankarskih usluga (izdavanje garancija) se odnosi u 2011. godini 7,341 hiljada RSD (u 2010. godini 7,133 hiljade RSD), troškove platnog prometa se odnosi u 2011. godini 2,239 hiljada RSD (u 2010. godini 2,374 hiljade RSD), a na troškove brokerskih usluga se odnosi u 2011. godini 240 hiljada RSD (u 2010. godini 180 hiljada RSD).

Troškovi članarina se odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda).

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Najznačajniji deo ovih troškova se odnosi na porez na imovinu (u 2011. godini 1,564 hiljada RSD; u 2010. godini 599 hiljade RSD).

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: troškove usluga Energoprojekt Holdinga, takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

9.12. Finansijski prihodi

Struktura finansijskih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od kamate po drugim osnovama	83	94
Svega	83	94

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	7,775	8,300
Svega	7,775	8,300
Prihodi od efekata valutne klauzule		
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	1,904	
Ostali finansijski prihodi	2	4
UKUPNO	9,764	8,398

Tokom godine došlo je do povećanja finansijskih prihoda, uglavnom usled ostvarenih pozitivnih razlika prilikom kursiranja, i to kursiranja potraživanja i kursiranja obaveza društva .

9.13. Finansijski rashodi

Struktura finansijskih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	15,386	13,849
Svega	15,386	13,849
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		3,352
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	20,890	43,284
Svega	20,890	46,636
Rashodi od efekata valutne klauzule		
Ostali finansijski rashodi	97	683
UKUPNO	36,373	61,168

Finansijski rashodi se najvećim delom odnose na troškove kamata (15,386 hiljada RSD), kao i negativne kursne razlike (20,890 hiljada RSD).

9.14. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	1,529	1,430
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	5,066	
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		474
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja	606	1,032
Ostali nepomenuti prihodi	3,289	2,673
Svega	10,490	5,609
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	4,683	
Dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana		
Ostale imovine		
Svega	4,683	
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	15,173	5,609
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		
UKUPNO	15,173	5,609

Dobici od prodaje nekretnina su ostvareni 2011. godini po osnovu prodaje poslovnog prostora u Boru, a u 2010. godini prodajom poslovnog prostora u Kragujevcu.

Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti se odnose na prodaju udela u EP Garant.

Prihod od usklađivanja vrednosti imovine se odnosi na procenu vrednosti investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 gde je na osnovu procene došlo do uvećanja vrednosti nekretnine za vrednost 15 parking mesta.

9.15. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme		87
Gubici od prodaje ucesca u kapitalu i hartija od vrednosti		
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	1,614	44,095
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	2,086	17,544
Svega	3,700	61,726
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		
Dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	69	
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih finansijskih plasmana		
Ostale imovine		
Svega	69	
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA	3,769	61,726

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

VREDNOSTI IMOVINE		
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		
UKUPNO	3,769	61,726

Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja se odnose na otpis zastarelih i teško naplativih potraživanja.

Najznačajniji deo ostalih nepomenutih rashoda se odnosi na otpis zastarelih zaliha repromaterijala i robe u iznosu od 768 hiljada rsd.

Ukupni iznos ostalih rashoda je višestruko manji od ostalih rashoda u 2010.godini jer je tada došlo do značajnog otpisa plasmana, datih avansa, potraživanja i zaliha robe i repromaterijala.

9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Poslovni prihodi	318,365	351,548
Poslovni rashodi	288,047	351,198
Poslovni rezultat	30,318	350
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Finansijski prihodi	9,764	8,398
Finansijski rashodi	36,373	61,168
Finansijski rezultat	(26,609)	(52,770)
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	15,173	5,609
Ostali rashodi	3,769	61,726
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	11,404	(56,117)
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod		
Rashod		
Neto efekat		
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	343,302	365,555
UKUPNI RASHODI	328,189	474,092
DOBITAK/GUBITAK RE OPOREZIVANJA PRE OPOREZIVANJA	15,113	(108,537)

Tokom 2011.godine ostvarena je bruto dobit od 15,113 hiljada RSD za razliku od 2010. godine kada je ostvaren značajan gubitak. Može se zapaziti da je zabeležen pad poslovnih prihoda, ali je s druge strane ostvarena značajana poslovna dobit.

9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	15,113	(108,537)
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobiti/gubici iskazani u bilansu uspeha	6,265	994
Kapitalni dobiti/gubici obračunati u skladu sa zakonom	7,218	994
Poreska osnovica	7,218	994
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)	722	99
Ukupna umanjnje obračunatog poreza	329	50
Obračunati porez po umanjenju	393	49
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	15,113	(108,537)
Poreski rashod perioda	894	19
Odloženi poreski rashod perioda	809	16,219
Neto dobitak/gubitak	13,410	(124,775)

Kapitalni dobitak je nastao po osnovu prodaje poslovnog prostora u Boru i prodaje udela u EP Garant.

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	u 000 dinara			Ukupno
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2011.)	685		54,623	55,308
Korekcije početnog stanja			(881)	(881)
Nove nabavke u toku godine				
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.				
Krajnje stanje (31.12.2011.)	685		53,742	54,427
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.1.2011.)			14,521	14,521
Korekcije početnog stanja			(102)	(102)
Amortizacija za 2011. godinu			2,642	2,642
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.				
Krajnje stanje (31.12.2011.)			17,061	17,061
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2011.	685		40,102	40,787
Stanje 31.12.2011.	685		36,681	37,366

Tokom godine nije bilo znacajnijih nabavki nematerijalnih ulaganja. Izvršen je prenos sa nematerijalnih ulaganja na trošak licenci po početnom stanju.

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara					
	Zemljiste	Gradj. objekti	Postrojenja i oprema	U pripremi	Umetn.	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (1.1.2011.)		259,880	306,049	139,530	3,233	708,692
Korekcije poč. stanja						
Nove nabavke u toku godine			2,482			2,482
Prens sa jednog oblika na drugi			2,768	(137,172)		(134,404)
Revalorizacija - efekti procene						
Otuđivanje, Rashod. dr.			(885)			(885)
Krajnje stanje (31.12.2011.)		259,880	310,414	2,358	3,233	575,885
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (01.1.2011.)		95,297	117,730			213,027
Korekcije početnog stanja						
Amortizacija za 2011. godinu		3,360	29,378			32,738
Prenosa jednog oblika na dr.						
Revalorizacija - efekti procene			22			22
Otuđivanje, Rashod. i dr.			(885)			(885)
Krajnje stanje (31.12.2011.)		98,657	146,245			244,902
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						
Početno stanje 1.1.2011.		164,583	188,319	5,128	3,233	361,263
Krajnje stanje 31.12.2011.		161,223	164,169	2,358	3,233	330,983

Tokom godine je izvršena nabavka novih osnovnih sredstava u vrednosti 2,482 hiljade RSD (oprema za grafičku industriju, putničko vozilo i elektronski računari). Izvršen je prenos sa jednog oblika na drugi (bankomata sa osnovnih sredstava u pripremi na zalihe robe) u vrednosti 134,402 hiljade RSD.

10.3. Investicione nekretnine

Promena stanja investicionih nekretnina	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Revalorizovana vrednost</i>		
Početno stanje (01. januara)	92,634	4,944
Korekcije početnog stanja	236	316
Nove nabavke		
Prenos sa jednog oblika na drugi		87,374
Revalorizacija - efekti procene	4,683	
Otuđivanje i rashodovanje	(1,879)	
Krajnje stanje (31. decembra)	95,674	92,634

Izvršena je prodaja poslovnog prostora u Boru, procena poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Efekti procene za poslovni prostor u Starom Merkatoru je priznat prihod u vrednosti 4,683 hiljade rsd.

Fer vrednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2011. godine je iznosila je za poslovn prostor u Nišu 3,616 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 232 hiljade RSD i poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu 92.057 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 4.414 hiljada RSD. Procena je izvršena od strane nezavisnog procenitelja koji ima priznate i relevantne stručne kvalifikacije i nedavno iskustvo sa lokacijama i kategorijom investicione nekretnine koju je procenjivao. Procena vrednosti je vršena na osnovu brojnih faktora, kao što su: postojeći uslovi rentiranja, procena tržišnih uslova i procena stopa kapitalizacije korišćenjem uporednih tržišnih podataka, tamo gde je to moguće. Usled trenutnog stanja na tržištu nekretnina, i smanjenog broja kupoprodajnih transakcija u odnosu na ranije godine, prouzrokovanih ekonomskom krizom, procenitelji su u povećanoj meri koristili svoje poznavanje tržišta i profesionalno rasuđivanje, te se nisu oslanjali samo na rezultate uporedivih transakcija koje su se desile u prošlosti.

10.4. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
ENERGODATA MONTENEGRO	1	
Svega	1	
<i>Učešće u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica</i>		
ENERGOPROJEKT GARANT		1,524
Svega		1,524
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
MORAVA OSIGURANJE		69
Svega		69
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Dati dugoročni zajmovi zavisnim društvima		
Dugoročni stambeni krediti zaposlenima	256	257
Svega	256	257
UKUPNO	257	1,850

Uplaćeno je i knjigovodstveno evidentirano učešće u kapitalu EP Montenegro 1 hiljada RSD.

Ostvareno je smanjenje učešća u kapitalu, zbog prodaje učešća u EP Garantu, a efekat prodaje je priznat prihod 5,065 hiljada RSD. Izvršen je otpis od Morava osiguranja, nad kojom je pokrenut postupak likvidacije.

10.5. Zalihe i dati avansi**Korigovano po uporednim napomenama 2010.**

Struktura zaliha i Datih avansa	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Materijal	6,725	4,441
Rezervni delovi, alat i inventar	727	982/
Nedovršeni proizvodi	/	/
Gotovi proizvodi	/	/
Roba	137,343	141,463
Dati avansi	1,921	2,153
Minus: ispravka vrednosti	/	/
UKUPNO	146,716	149,039

Izvršen je otpis dela zaliha robe i repromaterijala usled zastarelosti kao što je ranije pomenuto u iznosu od 768 hiljada RSD.

10.6. Kratkoročna potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica	5,454	7,463
Kupci – ostala povezana pravna lica	3,881	5,537
Kupci u zemlji	14,434	21,228
Kupci u inostranstvu	56	1,519
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
Svega	23,825	35,747
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	1,177	
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	1,177	
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende		
Potraživanja od zaposlenih	1,260	1,330
Potraživanja od državnih organa i organizacija		
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	1,141	1,141
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa		
Minus: Ispravka vrednosti		
Ostala potraživanja	2,585	1,777
Svega	4,986	4,248
UKUPNO	29,988	39,995

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.7. **Kratkoročni finansijski plasmani**

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Kratkoročni krediti i plasmani – matična, zavisna i ostala povezana pravna lica</i>		
Zavisnim pravnim licima		
Ostala povezana pravna lica		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita		
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega		
<i>Kratkoročni krediti u zemlji</i>		
Deo dugoročnih stambenih kredita koji dospevaju do 1 godine		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita		
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega		
<i>Ostali kratkoročni krediti i plasmani</i>		
Kratkoročni krediti u inostranstvu		
Tekuće dospeće dugoročnih kredita u inostranstvu		
Namensko oročenje sredstava kod domaćih poslovnih banaka		
Ostalo	2,708	102
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	2,708	102
UKUPNO	2,708	102

Nastanak ovih plasmana je rezultat deponovanja sredstava u iznosu od 5% kod nadležnog Ministarstva na ime prodaje fiskalnih kasa i potraživanja od zaposlenih po osnovu datih pozajmnica u ENERGOPROJEKT ENERGO DATA MONTENEGRO D.O.O.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Tekući računi (dinarski)	970	4,101
Tekući računi (devizni)	222	551
Dinarska blagajna		
Devizna blagajna	198	
Kratkoročno oročeni depoziti i akreditivi		
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena		
Ostala novčana sredstva	2	2
UKUPNO	1,392	4,654

U okviru tekućih dinarskih i deviznih računa Grupe iskazana su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Komercijalna banka, Alpha banka, Agrobanka, Poštanska štedionica, OTP Banka, Credit Agricole banka i NLB banka, Eurobank efg stedionica, Creden banka) i
- na deviznim računima (Komercijalna banka),
- na deviznoj blagajni u ENNERGODATI MONTENEGRO D.O.O.

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Porez na dodatu vrednost	309	438
Unapred plaćeni troškovi		
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	252	
Potraživanja za nefakturisani prihod	81	606
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza		
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	69,645	87,813
UKUPNO	70,287	88,857

Razgraničeni PDV obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Tokom godine došlo je do umanjenja AVR za iznos razgraničenih negativnih kursnih razlika za kredit Alpha bank, srazmerno plaćenim ratama

10.10. PROMENE NA KAPITALU

Stanje na dan 31.12.20... God	156,294	1,343		11,253	82,005		7,808	108,729	149,974
Ispravka greške i promena računovodstvene politike								16,219	16,219
Korigovano početno stanje	156,294	1,343		11,253	82,005		7,808	124,948	133,755
Povećanje osnovnog kapitala					958	950			8
Promene u fer vrednosti HoV raspoloživih za prodaju							13,410		13,410
Neto dobitak tekućeg perioda									
Raspodela dobiti									
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija									
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20.. godinu							(32)		(32)
Stanje 31.12.2011. godine	156,294	1343	-	11,253	82,963	950	21,186	124,948	147,141

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	156,294	156,294
Ostali osnovni kapital	1,343	1,343
UKUPNO	157,637	157,637

Akcijski kapital čini 390,735 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od 400 dinara, odnosno pojedinačne knjigovodstvene vrednosti od takođe 400 dinara.

Pri tome se 96,43492% akcija nalazi u vlasništvu Energoprojekt holdinga, 3.55049% u vlasništvu malih akcionara, 0,01459% u vlasništvu PIO fonda.

Akcijski kapital - obične akcije obuhvataju osnivačke i u toku poslovanja emitovane akcije sa pravom upravljanja, pravom na učešće u dobiti akcionarskog društva i na deo stečajne mase u skladu sa aktom o osnivanju, odnosno odlukom o emisiji akcija.

Izvršeno je usaglašavanje sa Centralnim registrom hartija od vrednosti.

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	11,253	11,253
Statutarne i druge rezerve		
UKUPNO	11,253	11,253

Emisiona premija predstavljala pozitivnu razliku između postignute prodajne vrednosti akcija i njihove nominalne vrednosti.

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Grupe utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Grupe na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Revalorizacione rezerve	82,963	82,005
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	950	
UKUPNO	82,013	82,005

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Stanje na dan 01.01.	7,808	6,537
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12	(1,703)	
Korekcija dobitka po osn. primene MRS 19		
Raspodela dobitka (dividende)		
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vr. po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Ostalo	(32)	
Dobit tekuće godine	15,113	1,271
Stanje na dan 31. decembra	21,186	7,808
Gubitak	124,948	124,948
Stanje na dan 31. decembra	(103,762)	(117,140)

10.15. Otkupljene sopstvene akcije

Nije bilo otkupa sopstvenih akcija.

10.16. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	5,000	5,606
Ostala dugoročna rezervisanja		
UKUPNO	5,000	5,606

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna eksternog konsultanta.

10.17. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su uzeti za nabavku osnovnih sredstava i finansiranje trajnih obrtnih sredstava. Detaljnije informacije o dugoročnim kreditima su prezentovane u narednoj tabeli.

Banka	Val	Datum odobrenja	Datum dospeća	God. kam. stopa	Način otplate	Preostali dug u valuti EUR	Obezbeđenje
Alpha bank	eur	08.10.2008.	08.10.2015.	3 mesečni euribor+ 2.5% provizija	u 79 uzastopnih jednakih m. rata,	2,367,088.75	devizna plativa garancija, 10 menica, 10 Ugovornih ovlasćenja, jemstvo EP Holding ad, Ugovor o zalozi na 202 ATM bankomata
Komercijalna banka KP. 00-410-0108696.9	eur	30.04.2010	30.01.2013	9,95% Nom. i 10.85% ef.ek.	Po isteku grace perioda (15m), u 18 jednakih mesecnih rata	11,907.57	Ovascenje za zaduzenje, 34 menice, upis hipoteke u korist banke na poslovnom prostoru Palmira Toljatija 5, 834 m2, upis zaloge na buducim

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

							novčanim potraživanjima za održavanje ATM uređaja Ug. br 09/2758
Komercijalna banka KP. 00-410-02038984	eur	15.07.2011.	15.07.2014.	9.25% nom. i 10.21 % efekt.	Po isteku grace perioda (18m),u 18 jednakih mesecnih rata	280,000	Ovascenje za zaduzenje, 37 menica, upis hipoteke u korist banke na poslovnom prostoru Palmira Toljatija 5, 834 m2
Komercijalna banka KP. 00-410-0204097.0	eur	10.11.2011.	10.08.2013.	8.5% nom. i 9.36 % efekt.	Po isteku grace perioda (15m),u 6 jednakih mesecnih rata	140,000	Menice i hipoteka na poslovnom prostoru Palimira Toljatija br.5
UKUPNO						2,798,996.32	

U narednoj tabeli su prikazane obaveze po dugoročnim kreditima iskazane u dinarima, na dan 31.12.2011. godine, razdvojene na:

- obaveze do godinu dana (koje se iskazuju o okviru kratkoročnih obaveza) i
- na obaveze preko godinu dana (koje se iskazuju u okviru dugoročnih kredita).

Banka	u 000 dinara			
	2011.		2010.	
	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza
Alpha bank Ug /102 26.09.2008/	247,694	87,295	337,861	88,138
Komercijalna banka KP. 00-410-0108696.9	1,246	15,296	21,100	
Komercijalna banka KP. 00-410-02038984	29,299			
Komercijalna banka KP. 00-410-0204097.0	14,650			
UKUPNO	292,889	102,591	358,961	88,138

10.18. Ostale dugoročne obaveze

Struktura dugoročnih obaveza	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital		
Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima		
Obaveze prema ostalim pravnim licima		
Obaveze po osnovu dugoročnog finansijskog lizinga	3,128	4,594
Ostale dugoročne obaveze		
UKUPNO	3,128	4,594

10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga

	u 000 dinara			
	2011.		2010.	
	Sadašnja vrednost	Buduća vrednost	Sadašnja vrednost	Buduća vrednost
Do 1 godine	126	98	720	606
Od 1 – 5 godina	3,002	2,723	3,874	3,485
Preko 5 godina				
UKUPNO	3,128	2,821	4,594	4,091

Razlika između buduće vrednosti minimalnih plaćanja lizinga i njihove sadašnje vrednosti predstavlja kamata sadržana u ratama zakupa.

10.20. Kratkoročne finansijske obaveze

Struktura kratkoročnih finansijskih obaveza	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica	27,955	28,184
Kratkoročni krediti od ostalih povezanih pravnih lica		
Kratkoročni krediti u zemlji		23,200

Kratkoročni krediti u inostranstvu		
Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine (Napomena 10.17)	102,591	88,138
Deo ostalih dugoročnih obaveza koje dospevaju do jedne godine	361	
Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti		
Ostale kratkoročne finansijske obaveze – po viza računima		
Ostale kratkoročne finansijske obaveze		
UKUPNO	130,907	139,522

Pod kratkoročnim kreditima od matičnih i zavisnih pravnih lica podrazumeva se zajam od EP Holding u ukupnom iznosu od 267 hiljada EUR.

Kratkoročni krediti u zemlji su jednim delom otplaćeni ili zamenjeni dugoročnim kreditima.

Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine je objašnjen u Napomeni broj 10.17.

10.21. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	3,353	5,881
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica		
Dobavljači – ostala povezana pravna lica		
Dobavljači u zemlji	87,809	92,160
Dobavljači u inostranstvu	8,474	5,951
Ostale obaveze iz poslovanja	160	/
Obaveze iz specifičnih poslova	33	/
UKUPNO	99,829	103,992

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu i imaju valutu plaćanja koja se kreće u rasponu od 5 do 60 dana.

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.22. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	8,567	7,625
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku		
Obaveze prema zaposlenima		
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora		
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru		
Ostale obaveze	4,260	2,892
UKUPNO	12,827	10,517

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na obaveze po osnovu obračunatih kamata za zajmove uzete od EP Holding.

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

11.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV i ostale javne prihode	4,931	5,204
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	4,931	
Svega	4,931	5,204

<i>Pasivna vremenska razgraničenja</i>		
Unapred obračunati troškovi		
Obračunati prihodi budućeg perioda		
Odloženi prihodi i primljene donacije		
Ostala pasivna vremenska razgraničenja		
UKUPNO	4.931	5.204

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2011.</i>	<i>2010.</i>
Odložena poreska sredstva		
Odložene poreske obaveze	17,839	17,030
Neto poreska sredstva/obaveze	17,839	17,030

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupa će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa „povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava. Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

Stanje i promena stanja odloženih poreskih obaveza je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja odloženih poreskih sredstava (obaveza)	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju prethodne godine		811
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju tekuće godine	17,839	17,030
ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	809	16,219

Odloženi poreski rashod perioda je priznat na teret rezultata (gubitka) Grupe u godini kada je ustanovljeno povećanje stanja odloženih poreskih obaveza.

Odložena poreska sredstva, odnosno iznosi poreza na dobitak nadoknativi u budućim periodima, u Grupi mogu da se formiraju prvenstveno po osnovu:

- neiskorišćenih poreskih gubitaka prenetih na naredni period,
- rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19; i
- neiskorišćenih poreskih kredita (za ulaganja u osnovna sredstva) prenetih na naredni period.

Odložena poreska sredstva po svim navedenim osnovama nisu iskazana u finansijskim izveštajima Grupe. Kao osnovni razlog za objašnjenje navedene konstatacije može se navesti visoka doze neizvesnosti po pitanju buduće ostvarive dobiti Grupe, na bazi kojih bi Grupa mogla da iskoristi odložena poreska sredstva za umanjenje obaveze za porez na dobit.

Inače, u obrascu PK 1, pod nazivom „Poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva“, Grupa je u 2011. godini prikazalo iznos od 420 hiljada RSD (u 2010. godini 698 hiljada RSD), kao neiskorišćeni deo poreskog kredita Grupe, koji se kao potencijal prenosi na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda.

Godina nastanka poreskog kredita, kao i godina kada ističe mogućnost da Grupa koristi poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva, prikazana je u narednoj tabeli.

Godina nastanka poreskog kredita	Godina isteka poreskog kredita	u 000 dinara	
		2011.	2010.
2006.	2016.		
2007.	2017.		
2008.	2018.		432
2009.	2019.		123
2010.	2020.		143
2011.	2021.	420	
UKUPNO		420	698

10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Grupa je izvršila usaglašavanje potraživanja sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.10.2011. godine.

Od ukupno 118 *domaćih kupaca*, na dan 31.10.2011. godine, u iznosu od 13,283 hiljada RSD, usaglašeno je 8,480 hiljada RSD, a neusaglašeno je 4,803 hiljada RSD.

Od ukupno 2 *inostrana kupca*, na dan 31.10.2011. godine, u iznosu od 5,576 hiljada RSD, usaglašeno je je svih 5,576 hiljada RSD.

Izvodi otvorenih stavki nisu slati po osnovu tuženih, sumnjivih i spornih potraživanja koja iznose 304 hiljade RSD.

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji nisu odgovorili na poslate Izvode otvorenih stavki.

Kupci koji nisu odgovorili na poslate izvode otvorenih stavki	u 000 dinara
<i>Domaći Kupci</i>	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	1,572
X CARD D.O.O.	400
LLP INTERMARK ENTERTAINMENT GROUP D.O.O.	354
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	223

BCS PROFESIONAL D.O.O.	177
TIMING D.O.O.	112
HEKTOR PRINT	104
OSTALI	1,845
Svega	4,787
UKUPNO	4,787

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki.

<i>Kupci koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
COMPAREX D.O.O	16
UKUPNO	16

I pored osporavanja iznosa od strane kupaca, Grupa nije u svojim poslovnim knjigama umanjilo vrednost potraživanja, jer je stav stručnih službi da su iskazani iznosi potraživanja realni.

Grupa je izvršila **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim dobavljačima sa stanjem:

- na dan 30.11.2011. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2011. godine.

Od ukupno primljenih 51-og Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 30.11.2011. godine, u iznosu od 6.055 hiljada RSD, usaglašeno je 6,045 hiljada RSD, a neusaglašeno je 10 hiljada RSD.

Od ukupno primljenih 14 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2011. godine, u iznosu od 67,053 hiljada RSD, usaglašeno je 64,544 hiljada RSD, a neusaglašeno je 2,509 hiljada RSD.

Od ukupno primljenih 6 Izvoda otvorenih stavki od *inostranih dobavljača*, na dan 31.12.2011. godine, u iznosu od 7,743 hiljada RSD, usaglašeno je svih 7,743 hiljade RSD.

Struktura najznačajnijih osporenih iznosa je prikazana u narednoj tabeli.

<i>Dobavljači k oji su poslali Izvod otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći dobavljači</i>	
<i>Izvod otvorenih stavki poslat 30.11.2011. godine</i>	
JP ZA STAMBENE USLUGE BOR	7
JKP NAISSUS NIŠ	3
OSTALI	1
Svega	11
<i>Izvod otvorenih stavki poslat 31.12.2011. godine</i>	
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	2,509
Svega	2,509
Ukupno (domaći dobavljači)	2,520

Razlika od 2.509 hiljada RSD nastala je usled neusaglašenosti društva sa Energoprojekt Visokogradnjom a.d. U evidenciji društva izmirene su u celosti fakture koje je Energoprojekt Visokogradnja a.d. ispostavila za izvršene radove popravke krova poslovne zgrade u periodu 1999-2000. godine, dok se u evidenciji Energoprojekt Visokogradnje nalaze delimično plaćene fakture koje se odnose za gore pomenuti posao u iznosu od 1,999 hiljada RSD. U evidenciji Grupe nalazi se dati avans iz 1998. godine, koji Energoprojekt Visokogradnja a.d. nema u svojoj evidenciji. Razlika od 10 hiljada RSD nastala je sa preduzećima iz Bora i Niša zbog nedostavljanja svih izdatih faktura. Specifikacija nedostajućih faktura dostavljena je uz Izvod otvorenih stavki.

10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim finansijskim izveštajima iskazalo vanbilansnu aktivu i vanbilansne pasive. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika finansijskih izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	2011.	2010.
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljenegarancije- zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		
Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	629	
Date garancije - devizni deo		
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo		
Date garancije		
Svega	629	
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO	629	

Preduzece kao duznik na dan sastavljanja finansijskih izvestaja ne vodi vanbilansnu evidenciju.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE

Hipoteka nad poslovnim prostorom u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu upisana na teret društva obelodanjena je u napomeni 10.17..

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Grupe i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Grupe, smatraju se

zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	u 000 dinara	
	2011.	2010.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	318	1,664
ENERGOPROJEKT NISKOGRADNJA A.D.	832	651
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	247	328
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	419	364
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	928	805
ENERGOPROJEKT HIDROINUŽENJERING A.D.	763	1,124
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	244	562
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	0	2.370
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	0	0
SINDIKALNE ORGANIZACIJE U SISTEMU ENERGOPROJEKT I DR..	130	39
Svega	3,881	7,907
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	55,415	61,765
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	460	225
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	135	/
Svega	56,010	61,990

Potraživanja koja Grupa ima prema povezanim licima su potraživanja koja su uglavnom nastala vršenjem grafičkih i knjigovezačkih usluga, prodaje reklamnog materijala i prodajom hardvera.

Obaveze prema dobavljačima povezanim pravnim licima najvećim delom odnose se na fakture mesečnih usluga Eenergoprojekt Holdinga iz ranijih godina.

13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA

Potencijalne obaveze, koje mogu da rezultiraju odlivom ekonomskih koristi Grupe, prvenstvo mogu da nastanu po osnovu:

- sudskih sporova.

Potencijalna **obaveza po osnovu sudskih sporova** se prvenstveno ogleda u mogućnosti okončanja sudskih sporova na štetu Grupe, a za šta nije stvorena obaveza ili izvršeno rezervisanje u bilansu stanja.

Napominjemo da na dan 31.12.2011. godine društvo nije tužena strana ni u jednom sporu.

Potencijalna **sredstva po osnovu sudskih sporova** se ogledaju u mogućnosti okončanja sudskih sporova u korist Grupe, a za šta nije stvoreno potraživanje u bilansu stanja ili na neki drugi način iskazana ekonomska korist Grupe (na primer, umanjnjem vrednosti neopravdanog avansa i sl.).

Detaljnije informacije o vrednosno najznačajnijim sudskim sporovima u kojima je Grupa tužilac su prezentovane u sledećoj tabeli.

<i>Tuženo lice</i>	<i>Osnov tužbe</i>	<i>Visina potencijalnih sredstava u 000 dinara</i>
Šipad Komerc	Usluge održavanja fiskalnih kasa	302
Specijalna bolnica Ostrog	Prodava računarska oprema,	98

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon bilansa stanja nije bilo nikakvih događaja.

U Beogradu,
20.03.2012.godine

Lice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Kouatins Vijić

Direktor

[Signature]

III GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA

<p>1) <i>Prikaz razvoja i rezultata poslovanja Društva, a naročito finansijsko stanje u kome se Društvo nalazi i podaci važni za procenu stanja imovine Društva</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Preduzeće je ostvarilo dobit u tekućoj godini 13,410 /000 rsd/; u prethodnoj godini je ostvaren gubitak (124,775) /000 rsd/; - Stopa prinosa na sopstveni kapital je 9,55%; - Stopa prinosa na imovinu je 4,06%. - Stopa poslovnog dobitka 9,52% i neto dobitka 4,21%; - Kapital je uvećan sa 133,755 na 147,141 /000 rsd/; - Opšti ratio likvidnosti 1,007, rigorozni ratio likvidnosti 0,419 i gotovinski ratio likvidnosti 0,006; - Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima je umanjena sa 0,80 na 0,76 puta; - Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava je 0,975; - Ratio neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu je umanjena sa 4,62 na 3,70; - Neto obrtna sredstva su umanjena sa 23,412 na 1,717 /000 rsd/. - Vrednost imovine i obaveza 715,371 i 545,391 /000 rsd/
<p>2) <i>Opis očekivanog razvoja Društva u narednom periodu, promena u poslovnim politikama Društva, kao i glavnih rizika i pretnji kojima je poslovanje Društva izloženo</i></p>	<p>Poslovanje se odvija u uslovima opšte krize koja je dosta uticala na smanjenje ulaganja u IT sektor kod naših tradicionalnih, kao i potencijalnih korisnika. Uprkos tome očekuje se zadžanje poslovne aktivnosti uz skroman rast od 5% na godišnjem nivou. U skladu sa uslovima na tržištu vršice se preorijentacija na profitabilnije poslove u okviru IT delatnosti.</p>
<p>3) <i>Svi važniji poslovni događaji koji su nastupili nakon proteka poslovne godine za koju se izveštaj priprema</i></p>	<p>Nije bilo nikakvih značajnijih poslovnih događaja.</p>
<p>4) <i>Svi značajniji poslovi sa povezanim licima</i></p>	<p>Razvoj i održavanje softverskih proizvoda, licenciranje softvera, održavanje hardvera /PC/, usluge održavanja i intervencija na fiskalnim kasama, grafičke usluge, iznajmljivanje bilborda</p>
<p>5) <i>Aktivnosti Društva na polju istraživanja i razvoja</i></p>	

<i>Podaci o stečenim sopstvenim akcijama*</i>	
Razlozi sticanja sopstvenih akcija	-
Broj i nominalna vrednost stečenih sopstvenih akcija	-
Imena lica od kojih su akcije stečene	-
Iznos koji je Društvo isplatilo po osnovu sticanja sopstvenih akcija, odn. naznaka da su akcije stečene bez naknade	-
Broj sopstvenih akcija koje društvo poseduje u trenutku izrade godišnjeg izveštaja	-

Društvo u međuvremenu od sačinjavanja prethodnog godišnjeg izveštaja nije sticalo sopstvene akcije.

IV IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE GODIŠNJEG IZVEŠTAJA

Izjavljujemo da je prema našem najboljem saznanju, godišnji finansijski izveštaj sastavljen uz primenu odgovarajućih međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i da daje istinite i objektivne podatke o imovini, obavezama, finansijskom položaju i poslovanju, dobitima i gubicima, tokovima gotovine i promenama na kapitalu javnog društva, uključujući i njegova društva koja su uključena u konsolidovane izveštaje.	
Ime i prezime	Naziv radnog mesta i dužnosti koje lice obavlja u Društvu
MilinoVIC Milos	Direktor

V ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DRUŠTVA O USVAJANJU GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA*

Konsolidovani finansijski izveštaj ENERGOPROJEKT-ENERGODATA A.D. je odobren i prihvaćen 02.04.2012. na XVI sednici Upravnog odbora. Društvo Odluku nadležnog organa o usvajanju Godišnjeg konsolidovanog izveštaja objavljuje u celosti, nakon usvajanja na 42. godišnjoj sednici skupštine održane 15.06.2012.

*U prilogu Odluka o usvajanju godišnjeg konsolidovanog izveštaja ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. za 2011. godinu (Konsolidovani finansijski izveštaj za 2011. godinu, Izveštaj Revizora za 2011. godinu i Godišnji izveštaj o poslovanju društva)

VI ODLUKA O RASPODELI DOBITI ILI POKRIĆU GUBITKA*

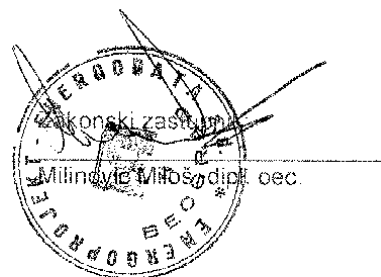
Društvo je obavezno da Odluku nadležnog organa o raspodeli dobiti/pokriću gubitka objavi u celosti, nakon donošenja na redovnoj godišnjoj skupštini akcionarskog društva održane dana 15.06.2012.

*U prilogu Odluka o raspodeli godišnje dobiti ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. za 2011. godinu

Javno društvo je dužno da sastavi Godišnji izveštaj, objavi javnosti i dostavi ga Komisiji, a regulisanom tržištu, odnosno MTP dostavi ovaj izveštaj ukoliko su hartije od vrednosti tog društva uključene u trgovanje, i to najkasnije četiri meseca nakon završetka svake poslovne godine, kao i da obezbedi da godišnji finansijski izveštaj bude dostupan javnosti tokom najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Društvo odgovara za tačnost i istinitost podataka navedenih u Godišnjem izveštaju.

U Beogradu,
10.07..2012.. godine

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA 42. GODIŠNJE SEDNICE SKUPŠTINE
ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. ODRŽANE DANA 15.06.2012. GODINE

...nepotrebno izostavljeno...

TAČKA 1.

USVAJANJE GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG IZVEŠTAJA ENERGOPROJEKT
ENERGODATA A.D. ZA 2011. GODINU (Konsolidovani finansijski
izveštaj Energoprojekt Energodata a.d. za 2011. godinu,
Izveštaj Revizora za 2011. godinu i Godišnji izveštaj o
poslovanju društva)

Skupština je razmotrila predlog za tačku 1. dnevnog reda koji je, shodno svojim ovlašćenjima iz člana 98. stav 1. tačka 7) Statuta Društva, utvrdio Odbor direktora a.d., na osnovu svoje odluke sa 2. sednice održane dana 15.05.2012. godine i predložio Skupštini na usvajanje, nakon čega se pristupilo izjašnjavanju po ovoj tački dnevnog reda.

Na osnovu iznetog, Predsednik Skupštine Društva konstatovao je da je Skupština, u okviru tačke 1. utvrđenog dnevnog reda, donela sledeću

O D L U K U

1. Usvaja se godišnji konsolidovani izveštaj Energoprojekt Energodata a.d. za 2011. godinu (Konsolidovani finansijski izveštaj Energoprojekt Energodata a.d. za 2011. godinu, Izveštaj Revizora za 2011. godinu i Godišnji izveštaj o poslovanju društva), u svemu prema predlogu Odbora direktora koji čini sastavni deo ove Odluke.
2. Izveštaji iz tačke 1. ove Odluke čine njen sastavni deo i čuvaju se u arhivi Skupštine.

PRESEDNIK SKUPŠTINE
Energoprojekt Energodata a.d.

Zoran Radošavljević, dipl.inž

Da je izvod veran originalu, tvrdi i overava
ZAPISNIČAR, Sekretar Energoprojekt Energodata a.d.

.....
.....

Sanja Božović, dipl.pravnik

Energoprojekt Energodata a.d.
Beograd, 15.06.2012. godine

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA 42. GODIŠNJE SEDNICE SKUPŠTINE
ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. ODRŽANE DANA 15.06.2012. GODINE

...nepotrebno izostavljeno...

TAČKA 3.
**DONOŠENJE ODLUKE O RASPODELI GODIŠNJE DOBITI ENERGOPROJEKT
ENERGODATA A.D. ZA 2011. GODINU**

Skupština je razmotrila predlog za tačku 3. dnevnog reda koji je, shodno svojim ovlašćenjima iz člana 98. stav 1. tačka 7) Statuta Društva, utvrdio Odbor direktora Društva, na osnovu svoje odluke sa 2. sednice održane dana 15.05.2012. godine i predložio Skupštini na usvajanje, nakon čega se pristupilo izjašnjavanju po ovoj tački dnevnog reda.

Na osnovu iznetog, Predsednik Skupštine Društva konstatovao je da je Skupština, u okviru tačke 3. utvrđenog dnevnog reda, donela sledeću

O D L U K U

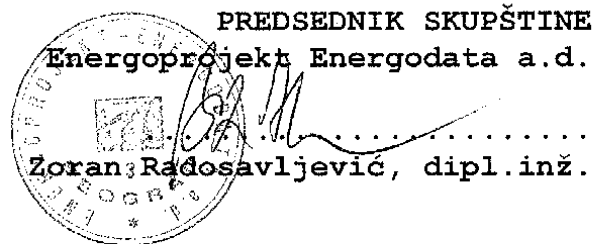
I

1. Ostvarena dobit Energoprojekt Energodata a.d. za 2011. godinu iznosi 13.121.525,89 dinara.
2. Neraspoređena dobit Energoprojekt Energodata a.d. iz prethodnih godina do 31.12.2011.godine, iznosi 6.023.712,89 dinara.
3. Ukupan iznos neraspoređene dobiti iz stava 1. i 2. ove Odluke u iznosu od 19.145.238,78 dinara raspoređuje se za pokriće gubitaka prenesenih iz ranijih godina.

II

1. Statutarne rezerve Energoprojekt Energodata a.d. iz prethodnih godina do 31.12.2011.godine, iznose 11.252.926,52 dinara.
2. Statutarne rezerve Energoprojekt Energodata a.d. u iznosu od 11.252.926,52 dinara raspoređuju se za pokriće gubitaka prenesenih iz ranijih godina.

PREDSEDNIK SKUPŠTINE
Energoprojekt Energodata a.d.
.....
Zoran Radosavljević, dipl.inž.

Da je izvod veran originalu, tvrdi i overava
ZAPISNIČAR, Sekretar Energoprojekt Energodata a.d.

.....
Sanja Božović, dipl.pravnik